

₹15/-

Hansti Duniya (Punjabi)
Vol. 41 No. 7 July 2017

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

Vol. 41 • ਅੰਕ : 07 • ਜੁਲਾਈ 2017 • Pages : 52

(ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਪਤ੍ਰਿਕਾ)

Also published in Hindi, English & Marathi

C.L. Gulati,
Member Incharge Magazine

Printer & Publisher Radhey Shyam, on behalf of Sant Nirankai Mandal, Delhi-9, printed at M.P. Printers, B-220, Phase-II, NOIDA - 201305 (UP) & published at Sant Nirankari Satsang Bhawan, Sant Nirankari Colony, Delhi-110009

Chief Editor :
Harjeet Nishad

Editor (Honorary)
Sulekh Singh 'Sathi'

Email: editorial@nirankari.org

Ph.: 011-47660200

Fax: 011-27608215

Website: <http://www.nirankari.org>
kids.nirankari.org

Subscription Value

	India/ Nepal	UK	Europe	USA	Canada/ Australia
--	-----------------	----	--------	-----	----------------------

Annual Rs.150 £15 €20 \$25 \$30

5 Years Rs.700 £70 € 95 \$120 \$140

Other Countries

Equivalent to U.S. Dollars as mentioned above.

4
ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਸੜੰਤ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ	04
ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਰੀ	10
ਹਾਸਾ-ਚੇਡਾ	16
ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਰੀ	19
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?	27
ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ	36
ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ	42
ਚਿੱਤਰ ਪਰੋਲੀ	50

ਚਿੱਤਰਕਥਾਵਾਂ

ਕਿੱਟੀ	20
ਦਾਦਾ ਜੀ	46

ਕਹਾਣੀਆਂ

ਪੁਰਸਕਾਰ

- ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਗੁਪਤਾ 6
- ਪਿਆਸੇ ਕਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀ
- ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ 12
- ਹੈਂਕਾਰੀ ਸ਼ਹੁਕਾਰ
- ਰਾਜਨ ਤਰੇਝੀਆਂ 15
- ਬੂਝ ਵਿਚ ਛਿੱਗਾ ਚੰਨ
- ਕਮਲ ਸੌਗਾਠੀ 24
- ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ ਸਫਲਤਾ ਪਾਓ
- ਦਿਠੇਸ਼ ਰਾਇ 28
- ਸੋਨੇ ਦੇ ਖੰਭ
- ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 32
- ਬਿਵਾਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ
- ਡਾ. ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 35
- ਹਿਰਨ ਅਤੇ ਸੇਰ ਦਾ ਬੱਸਾ
- ਕਿਥੋਰ ਡੱਠੀਅਲ 40
- ਜਨਮਦਿਨ
- ਗਲਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰੀ 44

ਗੀਤ-ਕਵਿਤਾਵਾਂ

ਵਹਵਾ ! ਬੱਦਲ ਆ ਗਏ

- ਸੁਰਿੰਦਰ ਰੰਧਾਵਾ 5
- ਬੁਲੇ ਸਕੂਲ
- ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਾਹਿਕ 11
- ਪੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ
- ਜਗਤਾਰ ਚਮਨ 18
- ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਮਿਠੇ ਗੀਤ
- ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗ੍ਰਹ 26
- ਛੁੱਲ ਕਿਉਂ ਤੇਜ਼ਿਆ ਈ?
- ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਲਾਰਕ 30
- ਅਨਮੇਲ ਤੋਹਹਾ
- ਸੁਰਜੀਤ ਦੇਵਲ 34
- ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਨੇ ਪੰਛੀ
- ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ 38
- ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ
- ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਛਿੱਟੀ 43

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

ਪੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੋ...

- ਸੁਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਤਰਾ 08
- ਬਹਾਮਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ...
- ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 14
- ਕਿਉਂ ਹੋ ਕੋਈ ਗੋਰਾ ਅਤੇ ਕਾਲਾ
- ਪੂਜਾ ਕੁਮਾਰੀ 25
- ਬਿਨਾਂ ਰੀਤ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਜੀਵਜੜ੍ਹੀ
- ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ 31
- ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਅਪਣੀ ਦੁਨੀਆ
- ਅਮਰਜੀਤ ਚੰਦਰ 39
- ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਨਕਸਾ
- ਪੁਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ 45

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਦਿਲੋ-ਦਿਸਾਗ ਵਿਚ ਘਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਆਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਮਹਾਰੇਂ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਗ ਬਨਾਉਣ ਲਈ, ਪਰ ਨਾਦਾਨੀਵਸ ਆਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਵੀ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਮਨੋ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

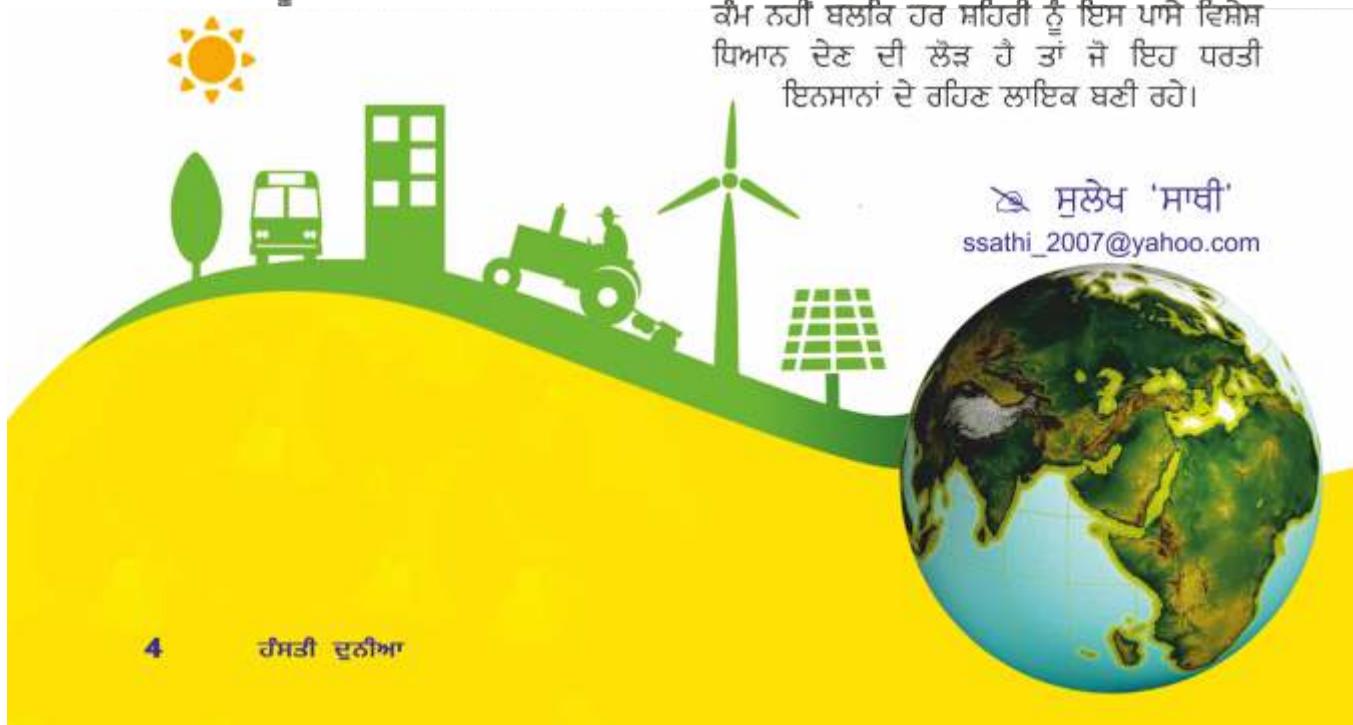
ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਲ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਵਰਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਲਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ

ਹਨ। ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿ ਪਾਣ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਜਾਣੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਸਾਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਜਲ ਹੀ ਜੀਵਨ ਹੈ' ਪਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਸ ਪਾਸ ਫੈਲੀ ਗੰਦਰੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੰਦਰੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੀਟਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਐਨਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਅਪਾਹਿਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਿਵਸ ਤੇ ਮੁੜ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਲਈ ਸਿਰਫ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣਾ ਹੀ ਕਾਢੀ ਨਹੀਂ, ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ, ਹਵਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਰੈਕਣਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੰਦਰੀ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ ! ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਰ ਸਹਿਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪਸੰਦੀਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਧਰਤੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਾਈਕ ਬਣੀ ਰਹੇ।

• ਸੁਲੇਖ 'ਸਾਬੀ'
ssathi_2007@yahoo.com

- ਸੁਰਿੰਦਰ ਰੰਧਾਵਾ

ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਰੁਸੇ ਸੀ,
ਵਾਹਵਾ ! ਬੱਦਲ ਆ ਗਏ।
ਝਮ ਝਮਾ ਝਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਬੂੰਦਾਂ ਰਿਮਝਿਮ ਵਰਸਾ ਗਏ।

ਰਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕਦੋਂ ਤੋਂ,
ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੱਕਦੇ ਰਹੇ।
ਬਦਨ ਆਪਣਾ ਅਸੀਂ,
ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਹੁਮਸ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸੀ ਦਿਨ
ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਸੀ ਕੱਟਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ।
ਹਰ ਪਲ ਹਰ ਦਿਨ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ
ਕਦੂ ਆਵਣਗੀਆ ਹੁਣ ਬਰਸਾਤਾਂ।

ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਾਥੋਂ
ਤੁਮੀ ਕਿਉਂ ਬਣੇ ਬੇਦਰਦੀ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਜਗਾ
ਦਿਖਾਓ ਪੂਰੀ ਹਮਦਰਦੀ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਛਿਪੇ ਸੀ
ਹੁਣ ਗੜ-ਗੜ ਨੇ ਬੋਲ ਰਹੇ।
ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਨਾਲ ਬਹਾਰਾਂ
ਕੰਨਾ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਨੀ ਘੋਲ ਰਹੇ।

ਵਾਹਵਾ!

ਬੱਦਲ

ਆ ਗਏ

ਪੁਰਸਕਾਰ

ਰਵੀ ਅਤੇ ਅੰਕੁਰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਹੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ।

ਰਵੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਦ ਕਿ ਅੰਕੁਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਟਿਊਸ਼ਨ ਪੜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਰਵੀ ਅਤੇ ਅੰਕੁਰ ਦੋਵੇਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਹੋਸ਼ਿਆਰ ਸਨ। ਕੋਰਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਤਰ ਪਤਰਿਕਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਕ ਸੀ।

ਰਵੀ ਦੇ ਘਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪੱਤਰਿਕਾਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਕੁਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਦੋਵੇਂ ਦੋਸਤ ਆਪ ਵੀ ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਪੱਤਰਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਛਾਪਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਦਿਨ ਰਵੀ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਪਤਰਿਕਾ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਇਕ

ਪੇਜ਼ ਤੇ ਇਕ ਸੁਚਨਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਉਛਲ ਪਿਆ।

ਪਤਰਿਕਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 15 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਪੁਰਸਕਾਰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਪੁਰਸਕਾਰ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਰਵੀ ਨੇ ਉਹ ਪਤਰਿਕਾ ਅੰਕੁਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਸ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ।

ਦੋਵੇਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਲਗ ਗਏ।

ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਰਿਕਾ ਤੇ ਛੱਪੇ ਹੋਏ ਪਤੇ ਉਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆਉਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਹੁਣ ਤਕ ਦੋਵੇਂ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਦੋਵੇਂ ਮਨ ਲਗਾ ਕੇ ਪੜਾਈ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੇੜੇ ਆ ਗਈ ਸੀ।

ਰਵੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ
ਰਵੀ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਅੰਕੁਰ
ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ
ਬੀਮਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਵੀ ਬਹੁਤ
ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ।

ਆਂਟੀ ਜੀ! ਅੰਕੁਰ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਰਵੀ
ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਦੇ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਵਿਚ ਸੂਜਨ ਆ
ਗਈ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ
ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ - ਅੰਕੁਰ ਦੀ ਮੰਮੀ
ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਤਦ ਤਾਂ ਆਂਟੀ ਜੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਜਲਦੀ ਹੀ
ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ
ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵੱਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵੀ
ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਵੀ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ
ਕਿਹਾ।

‘ਹਾਂ ਬੇਟਾ’ ਤੂੰ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ
ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ
ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਾ ਕੇ 10
ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਕਲ
ਕੋਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਐਨੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।’ ਅੰਕੁਰ ਦੀ
ਮੰਮੀ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਰਵੀ ਫਿਰ
ਤੋਂ ਅੰਕੁਰ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸ

ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕੱਢ ਕੇ
ਅੰਕੁਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਅੰਕੁਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ
ਪੁੱਛਿਆ - ਲੋਕਿਨ ਪੁੱਤਰ ਤੂੰ ਐਨੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਕਿੱਥੋਂ
ਲਿਆਇਆ ਹੈ?

ਅੰਕੁਰ ! ਤੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ 7 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ
ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਇਕ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਤਾ
ਵਿਚ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ - ਰਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਅੰਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਹਾਂ ! ਹਾਂ ! ਕੀ ਹੋਇਆ?

ਰਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ
ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਹੀ ਸਵੇਰੇ ਪਤਰਿਕਾ
ਦੀ ਤਰੱਦੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਚੈਕ
ਆਇਆ ਸੀ।

ਵਾਹ ! ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ। ਤੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ
ਅੱਛੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ - ਅੰਕੁਰ
ਨੇ ਮੁਸਕੁਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਹਾਂ ! ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ
ਕਿ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੌਸਤ ਦੀ
ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ
ਵੱਡਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ। - ਰਵੀ ਨੇ ਅੰਕੁਰ ਨੂੰ ਗਲ
ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਅੰਕੁਰ ਦੇ ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ
ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ। □

ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੋ ਅਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਓ

ਬੱਚਿਉ! ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਸੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਣਿਤ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਰ ਕੋਲ ਗਣਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਰ ਆਂਟੀ-ਅੰਕਲ, ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਸਭ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ - ਸੁਦੇਸ਼ ਕੀ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਜੋ ਟਯੂਸਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਕੋਈ ਉਤੱਤ ਦਿਤੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਸਭ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁਪ ਕੇ ਗਣਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਣ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਟਿਯੂਸਨ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਟਿਯੂਸਨ ਜਾਣਾ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਗੌਰਵ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਚ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਟਿਯੂਸਨ ਕਲਾਸਿਸ ਲਗਾ ਲਉ ਬਿਨਾਂ ‘‘ਸੈਲਫ ਸਟਾਫ਼’’ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਲੈਣੇ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਧਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਕੀ ਹੈ? ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਸਟੇਮੈਟਿਕ ਤਰੀਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਲਾਨਿੰਗ -

ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਬਿਨਾ ਪਲਾਨਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰਿਜ਼ਲਟ ਬੇਹਤਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਟਾਈਮੈਟਿਕ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਲੇਬਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਗਾਮ ਵੀ

ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਚਾਨਕ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਉਤੇ ਡਟੇ ਵੀ ਰਹੋ।

ਸਮੇਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ -

(ਟਾਈਮ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ) ਹਰ ਵਿਸੇ ਲਈ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖੋ ਕਿ ਜੋ ਵਿਸੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਸਕਿਲ ਲਗਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਰੱਖੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਸਕਿਲ ਵਿਸੇ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਆਸਾਨ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਰੰਤਰ ਅਭਿਆਸ -

ਮੇਰੇ ਗਣਿਤ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜੋ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੀ ਸਵਾਲ ਘਰ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਹ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸੀਂ। ਰੋਜ਼ ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਆਦਤ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਵਿਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਗਣਿਤ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਸੇ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਣ ਥੱਚੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਚੱਲੋ -

ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਕੱਲ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਾਠ ਜਮਾਤ ਵਿਚ

ਪੜਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆਏਗਾ। ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਪੜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹੋ, ਤਾਂਕਿ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਧਿਆਨ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਿਖ ਕੇ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਮਨ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ -

ਬੱਚਿਓ! ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਕਿਤਾਬ ਫੜ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੋ ਸਮਝ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਏਗਾ। ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਜੇਕਰ ਧਿਆਨ ਭਟਕਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਸਥਾਨ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਚੰਚਲ ਮਨ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾ ਰੁਕੇ ਤਾਂ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਬੋਲੋ, ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖੋ, ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖੋ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਯਾਦ ਕਰੋ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਭੁੱਲੋ ਤਾਂ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹੋ ਕੇ ਢੇਖ ਲਉ। ਫਿਰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬੋਲ ਲਉ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਹੋ ਜਾਏ। ਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ -

ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਦ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਟੀਚਰ ਨਾਲ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਧੇਗਾ। ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਟੀਚਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਉਤੱਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੋ। ਉਤੱਤ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੇ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਬੋਲੋ। ਗਰੂਪ ਡਿਸਕਾਊਨ੍ਟ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਪੋਅਂਇਟ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੇ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਕਤ ਆਉਣ ਤੇ ਪੂਰੇ

ਜੇਸ ਅਤੇ ਹੋਸ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰੋ।

ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ -

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਲਾਭ ਹੋਏਗਾ ਪਰ ਘੱਟ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੁ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋਏਗਾ। ਪੜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਨੋਟਸ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਕਿ ਪੇਪਰਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੜਾਈ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਜੋ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

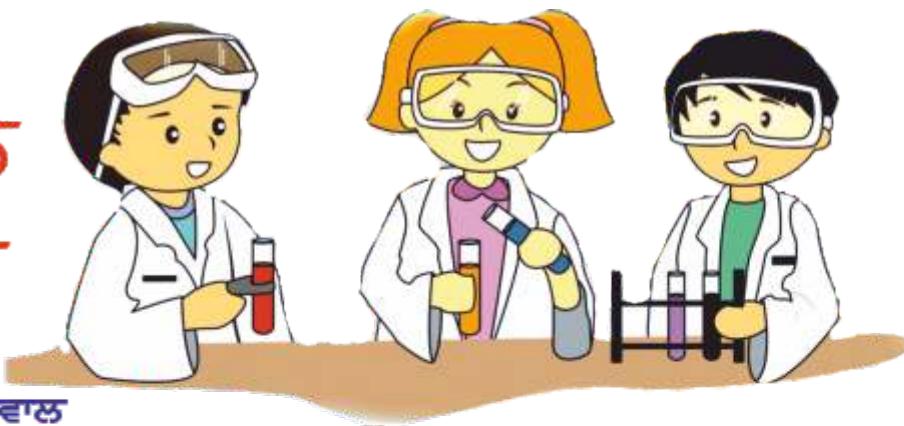
ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਬਣਾਓ -

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਦੋਂ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਬਣਾਓ। ਕਿਸੇ ਵਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ। ਕਿੰਨ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬੇਕ ਲੈਣਾਂ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਨ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਵੀ ਕਰੋ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਭਰੋਸੇ ਨਾ ਰਹੋ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਰਹੋ। ਪੜਾਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਭਵਿਖ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਅਸਫਲਤਾ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਫਲ ਹੈ।

ਬੀਜ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੰਗਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਰੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਖਾਦ-ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਬੀਜ ਮਰ ਜਾਏਗਾ। ਸਫਲਤਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ■

ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤੀ

ੴ ਘੰਡੀਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਵਾਲੇ ਤਾਰੇ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤਾਰਾ “ਪ੍ਰੋਗਿਸਮਾ ਸੈਟਰੀ” ਹੈ। ਇਹ ਤਾਰਾ 4,33 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਰਸ਼ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਖਣੀ ਗੋਲਾਰਧ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਉਤੱਤਰੀ ਗੋਲਾਰਧ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਤਾਰਾ “ਸਿਰੀਆਸ” ਹੈ ਜੋ 8 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਰਸ਼ ਦੂਰ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦੇ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਕੀ ਨੰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦਾ ਤਾਰਾ 80 ਲੱਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਰਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਰੇ ਨੂੰ ਨੰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੀ ਅਲੱਗ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਦਹੀ ਕਦੋਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉਤੱਤਰ : ਦੁੱਧ ਦੇ ਜੀਮਣ ਅਤੇ ਫਟਣ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬੈਕਟੀਰੀਆ

ਬਾਰਛ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹੇ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਸੂਈ ਦੀ ਨੌਕ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਲੈਕਟੋਵੈਸੀਲਿਯਸ ਜਾਂ ਸਟੇਫੋਲੋਕੋਸਿਸ ਨਾਮਕ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਮਿਲ ਜਾਣ ਜੋ ਦਹੀ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਦਹੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਜੀਵਾਣੂਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

□ ਪਿੜਪਾਲ ਸਾਦਿਕ

ਖੁੱਲੋ ਸਕੂਲ

ਛੁੱਟੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਖੁੱਲੋ ਸਕੂਲ,
ਬੈਗਾਂ ਤੋਂ ਫਿਰ ਝਾੜੀਏ ਧੂਲਾ।

ਮਾਸਿਕ ਪੇਪਰ ਨੇੜੇ ਆਏ,
ਹੁਣ ਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋ ਫਜੂਲਾ।

ਹੋਮਵਰਕ ਸਭ ਕਰੀਏ ਪੂਰਾ,
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਖਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਰੂਲਾ।

ਟੀਚਰ ਝਿੜਕੇ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਕਰੇ,
ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਭ ਕਰੋ ਕਬੂਲਾ।

ਨਾਲ ਸਾਥੀਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਲੜੀਏ,
ਹਰਦਮ ਹਰ ਪਲ ਰਹੀਏ ਕੂਲਾ।

ਚੋਟ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗੇ,
ਐਸਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੀਏ ਮੂਲਾ।

ਛੁੱਲਾਂ ਵਾਗਰ ਮਹਿਕਾਂ ਵੰਡੀਏ,
ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਬਣੀਏ ਸੂਲਾ।

ਬੋਲੋ, ਸੁਣੋ ਸਦਾ ਗੁਣਕਾਰੀ,
ਗੱਲਾਂ ! ਕਰੋ ਨਾਂ ਉਲੰਜਲੂਲਾ।

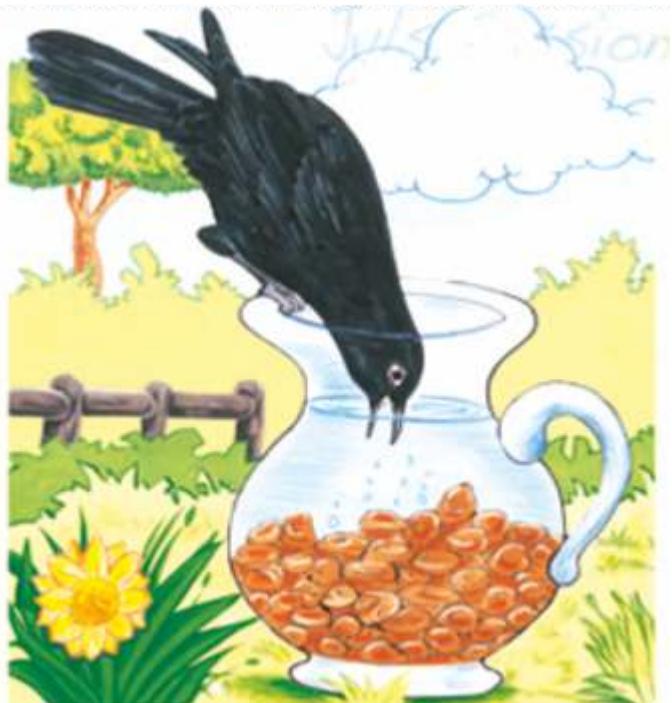
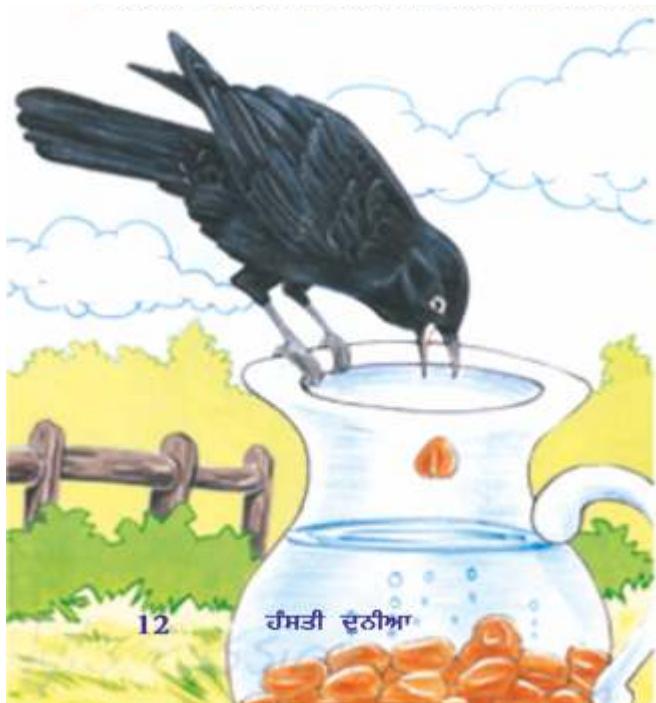

■ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਲੀ

ਪਿਆਸੇ ਕਾਂ ਦੀ ਚੌਬੀ ਪੀੜ੍ਹੀ

ਬੱਚਿਓ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਗਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਨਦੀਆਂ, ਨਾਲੇ, ਟੋਭੇ, ਛੱਪੜ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ ਸੁੱਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪਸੂ-ਪੰਡੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਤਿ੍ਹਾਏ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਕਾਲੂ ਨਾਂ ਦੇ ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਇਧੁੱਤ-ਉਧੁੱਤ ਘੁੰਮਿਆ। ਆਖਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਘੜਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਘੜੇ ਵਿਚ ਵੱਟੇ ਪਾਏ, ਘੜੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਆ ਗਿਆ। ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਤੇ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਬੀਤਣੇ ਮਗਰੋਂ ਲੋਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਲੋਕ ਰੁਖ-ਜ਼ਿੰਗਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕੱਟਦੇ ਰਹੇ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਦਿਨ-ਬਾਦਿਨ ਹੋਰ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹਰ ਪਾਸੇ ਔੜ ਹੀ ਔੜ ਭਾਵ ਸੌਕਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਨਦੀਆਂ, ਨਾਲੇ, ਟੋਭੇ, ਛੱਪੜ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੁੱਕ ਗਏ। ਹੁਣ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਕਾਂ ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਇਧੁੱਤ-ਉਧੁੱਤ ਘੁੰਮਿਆ। ਹੁਣ ਜ਼ਮਾਨਾ ਬੌੜਾ ਜਿਹਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੋਕ ਜੱਗ ਵਰਤਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਡੋ-ਉਡੋ ਜਾਂਦੇ ਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਵਾਲਾ ਜੱਗ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਜੱਗ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਕਾਂ ਦੀ ਚੁੜ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ। ਸਿਆਣੇ ਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰੀ ਤੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਇਕ ਪਾਈਪ ਉਠਾਇਆ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਜੱਗ ਵਿਚੋਂ ਪਾਈਪ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਉਡੁੱਂ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਸਵਾਰਬੀ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ
ਕੀਤਿਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖੂਬ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ
ਰਹੇ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹੋਰ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ
ਗਿਆ। ਸਮਾਂ ਅਪਣੀ ਚਾਲ ਚਲਦਾ
ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਹਰ ਪਾਸੇ
ਸੌਕਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ
ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਇਕ ਕਾਂ ਫਿਰ ਪਿਆਸ ਕਾਰਨ
ਤੜਫਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ
ਇਧਰ-ਉਧਰ ਭੱਜਾ। ਉਸ ਨੇ ਉੜੋਂ-ਉੜੋਂ
ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ
ਪਾਣੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਭਦੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਨੇ
ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਈ ਘਰਾਂ
ਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਟੈਕੀਆਂ ਓਵਰ ਫਲੋਂ
ਹੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਰੱਜ ਕੇ ਪਾਣੀ
ਪੀਤਾ ਅਤੇ ਖੂਬ ਨਹਾ ਕੇ ਆਨੰਦ
ਮਾਣਿਆ। ਸਮਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ
ਚਲਦਾ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਕਾਲੂ ਕਾਂ ਦੀ ਚੋਥੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ

ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੁਖੀ-ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ
ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੀਂਹ ਨਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ
ਗਰਮੀ ਦਾ ਕਹਿਰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ।
ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ
ਨਦੀਆਂ, ਨਾਲੇ, ਟੋਭੇ, ਛੱਪੜ ਸੁੱਕ ਗਏ।
ਪਸੂ, ਪੰਛੀ ਤ੍ਰਿਹਾਏ ਮਰਨ ਲੱਗੇ। ਕਾਂ ਫਿਰ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ-
ਵੱਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਭਟਕਣ ਲੱਗਾ।
ਹੁਣ ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਉਜੜੇ ਹੋਏ ਬਾਗ ਵਿਚ
ਇਕ ਘੜਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਂ ਨੇ
ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਘੜੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਯਾਦ ਆਈ। ਉਹ
ਸਾਰੀ ਦੁਪਹਿਰ ਪੱਥਰ-ਰੋੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ
ਘੜੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ
ਇਸ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਨਾ ਆਇਆ ਤੇ
ਆਖਿਰ ਉਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਤਰਸਦਾ-
ਤਰਸਦਾ ਮਰ ਗਿਆ। ਬੱਚਿਓ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ
ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰੋ।

♦ ਤੇਜਿਦਰ ਸਿੰਘ

ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ

ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਆਉਦੇ ਹੀ ਜਿਥੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਮਾਹੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਰਸਾਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਕਸਰ ਮਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ

ਹਨ -

♦ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਢੂਸਿਤ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਉਲ੍ਟੀ, ਦਸਤ, ਸਰਦੀ, ਜੁਕਾਮ, ਪੀਲੀਆ ਆਦਿ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਉ। ਪਾਣੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਬਾਲ ਕੇ ਦਿਉ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਚੰਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਉ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਗਰਮ ਰੱਖੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਟਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰੀਰ ਦਾ

ਤਾਪਮਾਨ ਬੱਲੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਗਿੱਲੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮ ਤੇ ਸੁਕੇ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਪੂੰਸ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਕਾ ਦਿਉ।

♦ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

♦ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਨਾਲ ਤਾਪਮਾਨ ਬੱਲੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਰਮ ਸੂਪ ਤੇ ਕੋਸੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੀਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

♦ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਉਰਜਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਿਆਉ। ਅੱਧ-ਪੱਕਿਆ ਭੋਜਨ ਨਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿਉ। ਲਸਨ ਅਦਰਕ ਦਾ ਸੂਪ ਮੀਂਹ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਵਿਚ ਕਢ, ਜੁਕਾਮ, ਨਜ਼ਲਾ, ਛਿੱਕਾਂ, ਬੁਖਾਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

♦ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੱਛਰ ਭਜਾਉਣ ਲਈ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੱਛਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਲੇਰੀਆ ਤੇ ਡੇਂਗੂ ਵਰਗੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਮੌਨਸੂਨ ਦੌਰਾਨ ਮੱਛਰਾਂ ਕਾਰਨ ਫੈਲਦੀਆਂ ਹਨ।

♦ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੇਝੇ-ਫਿਨਸੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ।

ਬਾਲ-ਕਹਾਣੀ

ਰਜਨ ਤਰੇੜੀਆਂ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ)

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮੁ ਨਾਮ
ਦਾ ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਲੱਕੜੀਆਂ ਕੱਟ ਕੇ ਵੇਚਣ
ਵਾਸਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਮੁ
ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਲੱਕੜੀਆਂ ਦੀ ਪੰਡ ਦਾ ਕਾਫੀ ਭਾਰ
ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿ
ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਓ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤਾ
ਦੇ ਦਿਉ। ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਪਿੱਛੇ
ਹੱਟ ਜਾਂਦੇ।

→ ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚ ਨਹਾਉਂਦੇ
ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਐਂਟੀਸਪੱਟਿਕ
ਸਾਬਣ ਵਰਤੋ, ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ,
ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

❖ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਫਲ ਦਿਉ ਪਰ
ਫਲ ਵੀ ਧੋ ਕੇ ਦਿਉ। ਬਿਨਾਂ ਧੋਤੇ ਫਲ ਬਿਮਾਰੀ
ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਤਾਜ਼ਾ ਖਾਣਾ
ਹੀ ਖਵਾਉ। ਬੇਹੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ।
ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਜੰਕ-ਫੂਡ ਨਾ ਦਿਉ। ਘਰ ਵਿਚ
ਤੁਲਸੀ, ਅਦਰਕ ਤੇ ਨਿੰਬੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੋਟੀਆਂ-ਡੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ
ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ
ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ■

ਹੰਕਾਰੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ

ਇਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਹੰਕਾਰੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ
ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਉਸ
ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਫੱਟ ਗਏ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ
ਕੇ ਰਾਮੁ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਕੌਲ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿਕਾਇਤ
ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ
ਹਨ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਰਾਮੁ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ
ਕੀਤੇ ਪਰ ਰਾਮੁ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਆਖਿਰ ਰਾਜੇ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਗੁੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ
ਬੋਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਇਹ
ਨਾਟਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਇਹ
ਜੋਰ-ਜੋਰ ਨਾਲ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛੇ
ਹਟ ਜਾਓ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਉ। ਰਾਜਾ ਕਹਿਣ
ਲੱਗਾ - ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ
ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗਲਤੀ ਤੁਹਾਡੀ
ਹੋਈ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ
ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਉ! ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ
ਨਾਲ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
ਰਾਮੁ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਇਨਸਾਫ਼
ਮਿਲ ਗਿਆ। ■

ਹਾਸ਼ ਖੇਡ

ਇਕ ਬੱਚਾ ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ - ਸਾਡੇ ਗਵਾਂਢੀ ਬੜੇ ਗਰੀਬ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਇਕ ਰੂਪਏ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਰੋ ਰਹੇ ਹਨ।

- - - - -
ਡਾਕਟਰ (ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ) : ਦੱਸੋ ਹੁਣ ਰਾਤ
ਨੂੰ ਨੀਦ ਆ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ?

ਮਰੀਜ਼ : ਜੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੇਕਿਨ
ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤਕ ਇਹ ਹੀ
ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਪਹਿਲਾਂ ਨੀਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ
ਆਉਂਦੀ ਸੀ।

- ਆਰਿਅਨ (ਹਰਦੇਵ ਨਗਰ, ਦਿੱਲੀ)

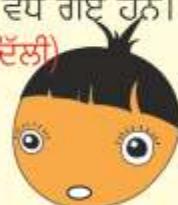
ਮੋਹਨ ਬਲੱਡ ਟੈਸਟ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ
ਹੋਈ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਮੋਹਨ : ਅੱਜ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਿਉਂ
ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋ?
ਮੋਹਨ : ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਕੱਲ ਮੇਰਾ ਬਲੱਡ ਟੈਸਟ
ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਟੈਸਟ ਦੀ
ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

- - - - -
ਇਕ ਸਬਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ
ਪਾਲਕ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਇਕ ਆਦਮੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ
ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਬਜ਼ੀ
ਵਾਲੇ ਕੱਲ ਆ ਕੇ ਬੋਲਿਆ :
ਜਦ ਪਾਲਕ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋ ਦੇ ਦੇਣਾ।

- ਅਵਿਨਾਸ਼ ਪੁਜਾਰੀ
(ਬੜੋਦਾ)

- - - - -
ਇਕ ਕੰਜੂਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਰੰਟ
ਲੱਗ ਗਿਆ।
ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ :
ਅਪ ਠੀਕ ਤਾਂ ਹੋ ਨਾ?
ਕੰਜੂਸ ਆਦਮੀ ਬੋਲਿਆ :
ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਮੀਟਰ ਵੇਖ,
ਕਿੰਨੇ ਯੂਨਿਟ ਵੱਧ ਰਾਏ ਹਨ।
- ਪੁਲਕਿਤ (ਦਿੱਲੀ)

ਕਿਰਾਏਦਾਰ : ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ! ਆਪ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਕਾਨ ਮੈਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਚੂਹੇ ਹੀ ਦੌੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ : ਤਾਂ ਕੀ ਏਨੇ ਘੱਟ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਘੜੇ ਦੀ ਰੇਸ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਸੋਨੂ : ਪਾਪਾ ! ਜੇਕਰ ਆਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਫਸਟ ਆਇਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਆਪ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?

ਪਾਪਾ : ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਸੋਨੂ : ਪਾਪਾ, ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਪੈਸੇ ਬਚਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ।

ਸ਼ਮੀ : ਆਪਣੇ ਦੈਸਤ ਰਿੰਕੂ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਖੀ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ) ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਿੰਕੂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ - ਪਰ ਕਿਉ?

ਸ਼ਮੀ : ਬੱਚੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕੁੱਟਣ ਲਈ।

ਅਨਮੇਲ (ਪੁਲੀਸ ਵਾਲੇ ਨੂੰ) :

ਤੁਸੀਂ ਸੜਕ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨੋਟ ਬੁਕ ਕਿਉਂ ਫੜੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?

ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ : ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮੋਟਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਨੈਟ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚੱਸ ਸਕਾਂ।

ਪਿਤਾ : ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਦੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ।

ਪੁੱਤਰ : ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸੋ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਉਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਉਮਰ ਕਿੰਨੀ ਸੀ? - **ਜਗਤਾਰ (ਅਨੁਪਗੜ)**

ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ : ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚਾਰ ਵਜੇ ਵਾਲੀ ਟ੍ਰੈਨ ਕਦੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ?

ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ : ਤਿੰਨ ਵੱਜ ਕੇ ਸੱਠ ਮਿੰਟ ਤੇ।

ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ : ਇਹ ਰੇਲਵੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਅਜੀਬ ਹਨ, ਜਦ ਵੇਖੋ ਟ੍ਰੈਨ ਦਾ ਟਾਈਮ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਡਮ : ਬੰਟੀ ਦੱਸੋ ਕਪੜਾ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ?

ਬੰਟੀ : ਮੈਡਮ ਜੀ ! ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

ਮੈਡਮ : ਚੰਗਾ ਇਹ ਦੱਸੋ ਤੇਰੀ ਪੈਂਟ ਕਿਸ ਕਪੜੇ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ?

ਬੰਟੀ : ਜੀ, ਪਾਪਾ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈਂਟ ਤੋਂ।

- **ਭਾਗਾਵੰਤੀ ਸਰਮਾ (ਹਨੁਮਾਨਗੜ)**

❖ ਜਗਤਾਰ ਚਮਨ (ਅਨੁਪਗਾੜ)

ਬੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ...

ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਹੀ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰੋ।
ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਜੋ ਚਾਹਿਐ, ਮਿਲ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਉਹੀ ਕਿਰਦਾਰ ਕਰੋ।
ਹੱਸਣ ਬੇਡਣ ਮਨ ਦਾ ਚਾਉ, ਬਾਣੀ ਤੇ ਇਤਥਾਰ ਕਰੋ।
ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜੀਆਂ ਦੇ ਲਈ, ਸੋਹਣਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਕਰੋ।
ਬਣ ਕੇ ਛੈਲ-ਛੱਬੀਲੇ ਗਭਰੂ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਕਰੋ।
ਸਿਹਤ ਨਰੋਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਬੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ।

ਬੇਡਾਂ ਦਾ ਹੈ ਸੋਕ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਸਦਾ ਮਾਣਦੇ ਨੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ।
ਰੋਸਾਂ, ਵਾਲੀਬਾਲ, ਕਬੱਡੀ, ਕਿਕਟ, ਖੋ-ਖੋ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਸਤੀ।
ਡੁੱਲਾਂ ਵਾਗਰ ਰਹਿਣ ਟਹਿਕਦੇ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਹੀ ਵੇਖੀ ਚੁਸਤੀ।
ਤੌਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਏ ਮੁਕਤੀ, ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੁਸਤੀ।
ਏ ਵੀ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਨਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕਰੋ।
ਜਹਤ ਨਰੋਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ, ਬੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ।

ਬੇਡਾਂ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਨਾਲ, ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਨੇ ਪਈਆਂ ਸਾਂਝਾਂ।
ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਮਰਾਂ ਤੀਕਰ, ਜੱਗ ਤੇ ਜ਼ਿਉਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ।
ਨਫਰਤ, ਵੈਰ ਤੇ ਤਕਰਾਰਾਂ ਨਾਲ, ਸਦਾ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਂਝਾਂ।
ਹੱਸਣ-ਬੇਡਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ, ਸਾਂਭ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈਆਂ ਸਾਂਝਾਂ।
ਬੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਮਨ ਚੈਨ ਹੈ, ਤਿਆਰ 'ਚਮਨ' ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਕਰੋ।
ਸਿਹਤ ਨਰੋਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ, ਬੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ।

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ : ਵਿਕਾਸ ਅਰੋੜਾ (ਰੇਵਾੜੀ)

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਤੀ

(ਸਭ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 'ਤ' ਅੱਖਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੈਨ ਜਾਂ ਪੈਸਿਲ ਚੁੱਕੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰ ਲਿਖਦੇ ਜਾਓ।)

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (1) ਇਕ ਕਰੋੜ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਜੀਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (2) ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵੇਦਵਿਆਸ ਨੇ ਕਿਸ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (3) ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕੁਝਤਸ਼ਿਟੀ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (4) ਸ਼੍ਰੀਮਦਭਗਵਦਗੀਤਾ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (5) ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੇਕਤੰਤਰ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (6) ਭਾਰਤ ਦਾ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਕਿਸ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (7) ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਨੂੰ ਤਿਬਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (8) ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (9) ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਰਾਜਦੂਤ ਕੌਣ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (10) ਅਭਿਮਨਿਉ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (11) ਕਿਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 29 ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ 'ਰਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ ਦਿਵਸ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (12) ਲੰਬਨਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਹੈ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (13) ਸ਼ਕੁਤਲਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਕੰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (14) ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਸੰਨ 1526, 1556 ਅਤੇ 1761 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਯੁੱਧ ਲੜੇ ਗਏ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (15) ਕਿਸ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਹੈ?

(ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੰਨੇ ਤੇ ਵੇਖ)

ਕਿੱਟੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ -
ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

Excuse Me Ladies and Gentleman. ਹੁਣ ਉਹ ਘੜੀ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ
ਕੇਵ ਕੱਟ ਕੇ ਕਿੱਟੀ ਨੂੰ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇਈਏ। ਤਾਂ ਸਹਿਬਾਨ ਆ ਜਾਏ ਕੇਵ ਦੇ ਟੇਬਲ ਤੋਂ।

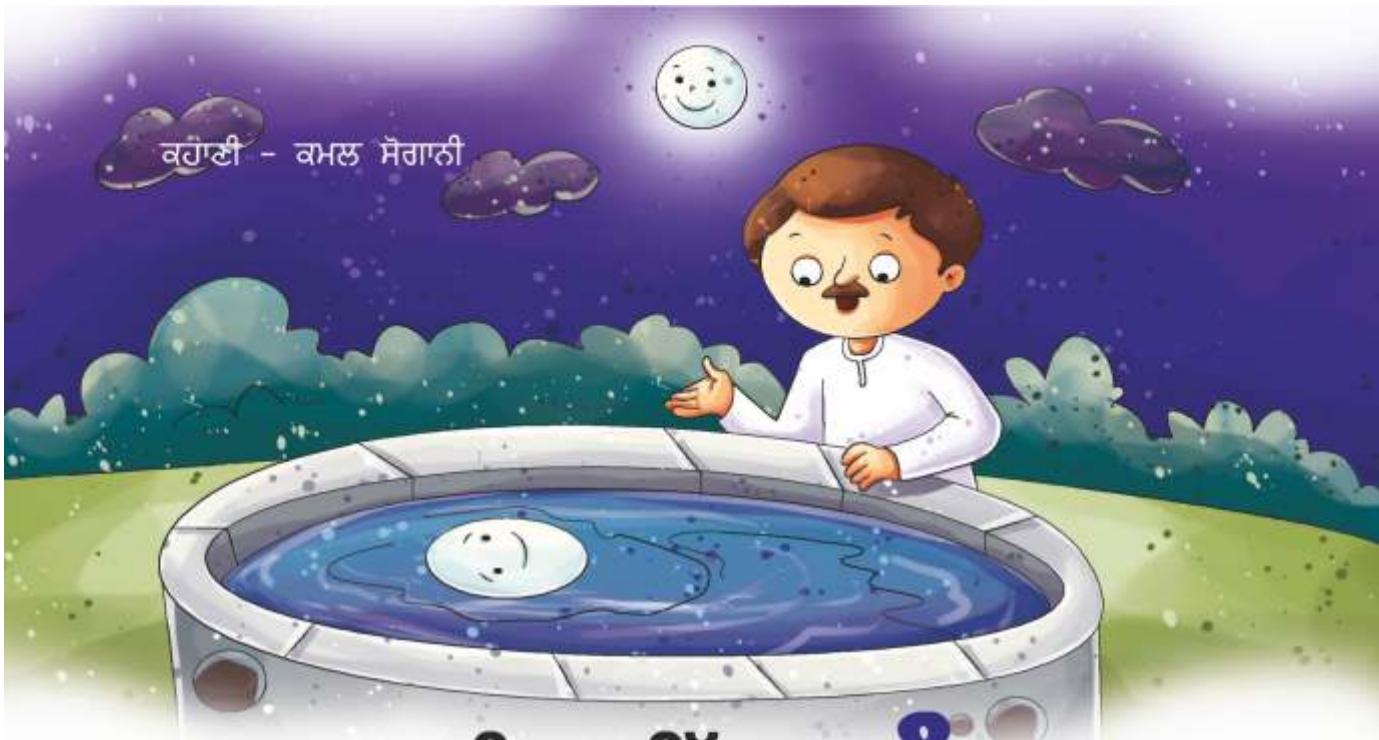

ਨਹੀਂ ਪਾਪਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਗਾਵਾਂਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਬਨਾਉਣਗੇ।

ਕਿੱਟੀ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ
ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ
ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿੱਟੀ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਭ ਦੇ
ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਡਰ ਕੱਢ ਦਿਓ।

ਕਹਾਣੀ - ਕਮਲ ਸੋਗਾਨੀ

ਖੂਹ ਵਿਚ ਭਿੱਗਾ ਚੰਨ

ਚਾਚਾ ਚੁਨੀਲਾਲ ਟੇਢੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਹਰ ਦੌ ਚਾਰ ਦਿਨ ਛੱਡ ਕੇ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਉਤੇ ਗਰਮੀ ਚੜ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਕ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਦੀ ਰਾਤ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੀ ਨੀਂਦ ਖੁੱਲ ਗਈ। ਉਹ ਮੌਜੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਉਤੇ ਕੋਈ ਪਰੀ ਨੌਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਪਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਉਤਾਰਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਭੱਜਦੇ ਭੱਜਦੇ ਖੂਹ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।, ਝਾਂਕ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਪਰੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੂਨਮ ਦਾ ਚੰਨ ਮੁਸਕੁਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਦਰਅਸਲ, ਖੂਹ ਵਿਚ ਪੂਨਮ ਦੇ ਚੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਪਰੀ ਆਸਮਾਨ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚੰਨ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਖੱਬ ਲਗਾ ਕੇ ਉਡੋਂ ਗਈ। ਇਸ ਚਾਂਦ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਗਈ।

ਹੁਣ ਚੰਨ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਭਿੱਗਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ

ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੋਈ। ਚਾਚਾ ਜੀ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ - ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਸ ਇਹੀ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹ ਘਰ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕ ਲੰਬੀ ਰੱਸੀ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਏ।

ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੰਟਿਆ। ਰੱਸੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਿਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਸੀ। ਰੱਸੀ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਢੁੱਬਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਤੇਜ਼ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ - ਚੰਨ ਜੀ ! ਜਗ ਇਸ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਉ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ।

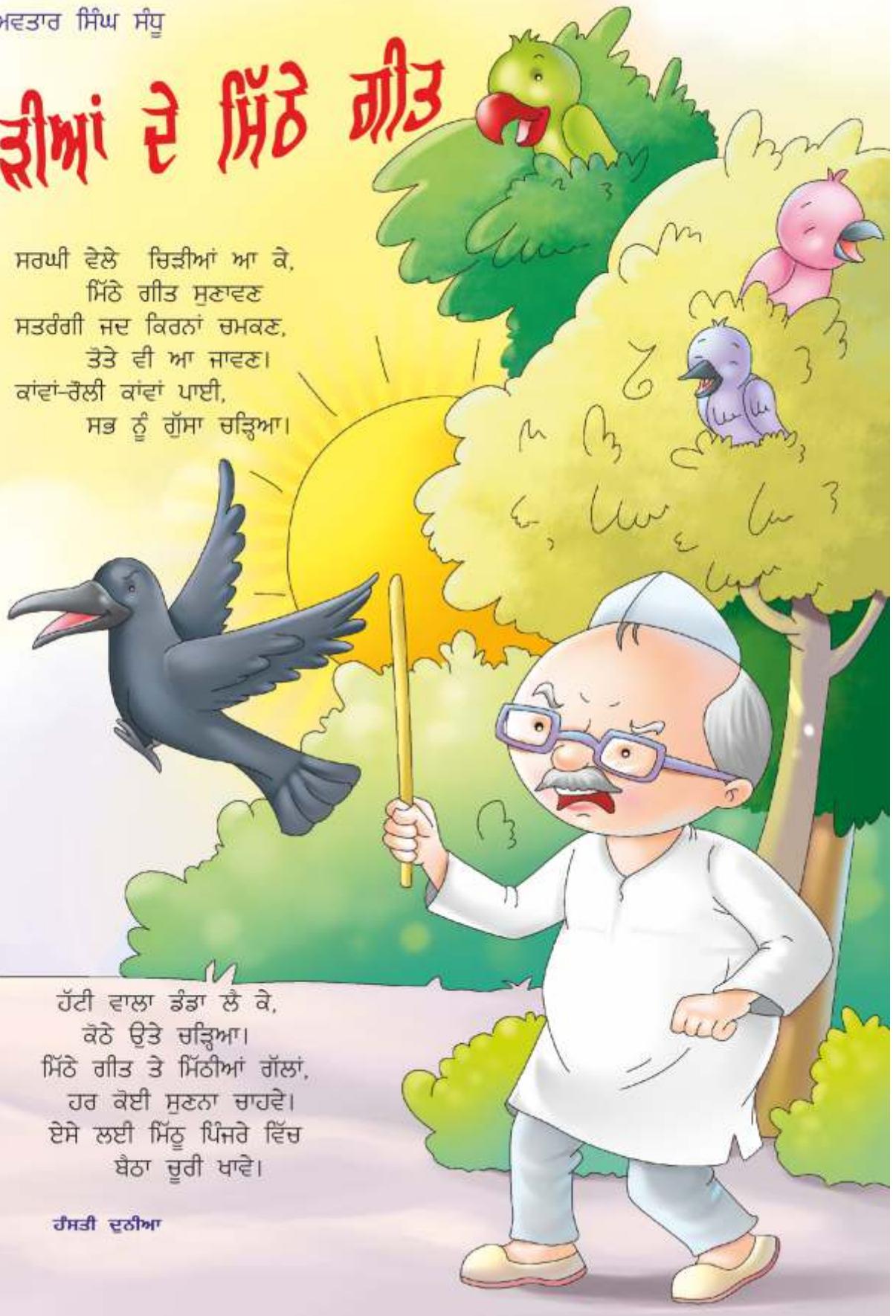
ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਰੱਸੀ ਦਾ ਸਿਰਾ ਇਕ ਭਾਰੀ ਚਟਾਨ ਵਿਚ ਢੱਸ ਗਿਆ। ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਲੇਕਿਨ ਰੱਸੀ ਅਧਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਹਿੱਲੀ। ਚਾਚਾ ਸਮਝੇ ਕਿ ਚੰਨ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਬਸ ਇਹੀ ਸੋਚ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ

○ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘ

ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਗੀਤ

ਸਰਘੀ ਵੇਲੇ ਚਿੜੀਆਂ ਆ ਕੇ,
ਮਿੱਠੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਵਣ
ਸਤਰੰਗੀ ਜਦ ਕਿਰਨਾਂ ਚਮਕਣ,
ਤੇਤੇ ਵੀ ਆ ਜਾਵਣ।
ਕਾਂਵਾਂ-ਰੋਲੀ ਕਾਂਵਾਂ ਪਾਈ,
ਸਭ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਹੱਟੀ ਵਾਲਾ ਡੱਡਾ ਲੈ ਕੇ,
ਕੋਠੇ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ।
ਮਿੱਠੇ ਗੀਤ ਤੇ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾ,
ਹਰ ਕੋਈ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹਵੇ।
ਏਸੇ ਲਈ ਮਿੱਠੂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ
ਬੈਠਾ ਚੂਗੀ ਖਾਵੇ।

ੴ ਪੂਜਾ ਕੁਮਾਰੀ

ਕਿਉਂ ਹੈ

ਕੋਈ ਗੋਗ, ਕੋਈ ਕਲਾ?

ਸਾਡੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਲਾ। ਇੰਜ ਕਈ ਕਾਰਣਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਮੇਲਾਨਿਨ, ਦੂਜਾ ਕੈਰੋਟਿਨ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਖੂਨ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਗਾਜ਼ਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕੈਰੋਟਿਨ ਅਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਖੂਨ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਲਾਲੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਾਰਣ ਮੇਲਾਨਿਨ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਫਰੀਕਨ ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਗੋਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਹੀ ਖੇਲ ਹੈ। ਮੇਲਾਨਿਨ ਰੰਜਕ ਚਮੜੀ ਦੇ ਉਪਰੀ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਚਮੜੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਰੰਜਕ ਉਤਪਾਦਕ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਮੇਲਾਨਿਨ ਰੰਜਕ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਯੂਮੇਲਾਨਿਨ ਅਤੇ ਫਿਯੋਮੇਲਾਨਿਨ। ਯੂਮੇਲਾਨਿਨ ਦੁਆਰਾ ਚਮੜੀ ਭੂਰੇ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਅਤੇ ਫਿਯੋਮੇਲਾਨਿਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਚਮੜੀ ਪੀਲੇ-ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

➔ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਲਗਾ ਕੇ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੱਸੀ ਚਟਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਚਾਚਾ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ ਪਿੱਛੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਚੈਟ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਜਦ ਆਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੂਨਮ ਦਾ ਚੰਨ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਚਮਕ ਨਾਲ ਆਸਮਾਨ ਵਿਚ ਮੁਸਕੁਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣ ਲਗੇ - ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ! ਮੇਰੀ ਮਿਹਨਤ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਗਈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਕੰਮ ਆ ਗਈ। ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਡਿੱਗਾ ਪਰ ਚੰਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਿਆ।

ਮੇਲਾਨਿਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਢੰਡ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਪਿਟਯੂਟਰੀ, ਏਡੀਨਲ ਅਤੇ ਕਾਰਟੀਕਲ ਗ੍ਰੌਵੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਵਿਤ ਹਾਰਮੋਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਣਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੇਲਾਨਿਨ ਦਾ ਬਣਨਾ ਸੂਰਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੰਟਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਦਾ ਰੰਗ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਚਮੜੀ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਮੇਲਾਨਿਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਚਲੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਬਣਿਆ ਫਾਲਿਕਲ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੁਝ ਐਸੇ ਵੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਅਤੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮੇਲਾਨਿਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਰੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਲਾਬਿਨੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਮੜੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੀ ਹੈ। ਚਮੜੀ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਨਾ ਪੈਣਾ। ਰੰਗ ਦਾ ਗੋਰਾ ਜਾਂ ਕਾਲਾ ਹੋਣਾ ਜੈਵਿਕ ਅਤੇ ਭੋਗੋਲਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਖੇਲ ਹੈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਮੁਬਸੂਰਤੀ ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਦੇ ਉੱਤਰ

1. ਸੱਤ
2. ਮਹਾਂਭਾਰਤ
3. ਕੁਵੈਤ
4. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ
5. ਭਾਰਤ
6. ਸਮੁੰਦਰ ਗੁਪਤ
7. ਤਿਥ
8. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੰਚਾਇਤ
9. ਵਿਸ਼ੇਲਕਸ਼ਮੀ ਪੰਡਿਤ
10. ਪ੍ਰੀਕਿਸ਼ਤ
11. ਅਗਸਤ
12. ਬੈਰੂਤ
13. ਭਰਤ
14. ਪਾਣੀਪਤ
15. ਗੁਜਰਾਤ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?

- ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਡੱਬ੍ਲੂ ਗੋਲਿਅਤ, (ਕੈਮਰੂਨ) ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਅਮੋਨਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਢੀ ਗੈਸ ਹੈ।
- ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਨਿਖੋਨ' (ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ) ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- 'ਬੈਨਾਨਾ ਆਇਲ' ਕੋਲੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਇਲੇ ਨੂੰ ਉਬਾਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਸਾਇਣਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਹੈ।
- ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਉਪਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 'ਏਲਪ' ਨਾਂ ਦਾ ਟਾਪੂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਕ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤਕ ਤੈਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- ਨੀਲ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- ਸਉਂਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਨਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਇਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੁੱਲ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਸੱਤ ਵਾਰ ਰੰਗ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਛੁੱਲ ਨੂੰ 'ਇੰਦਰਧਨਸ' ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
- ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ 70 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੈ।
- ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਉਗਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਾਂਸ ਦੇ ਰੁੱਖ 24 ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮੀਟਰ ਤਕ ਵੱਧ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਕੰਗਾਰੂ ਦਾ ਨਵਜਾਤ ਬੱਚਾ ਦੈ-ਚਾਰ ਇੰਚ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- ਘੱਘਾ ਬਲੇਡ ਦੀ ਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਿਨਾ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ - ਪਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਫਰੀਦਕੌਟ)

- ਦਿਨੇਸ ਰਾਇ

ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ

ਸਫ਼ਲਤਾ ਪਾਉ

ਹੈਰੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਜਗਾ ਵੀ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸਨ ਪਰ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਅਤੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਹੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਨਾਵਟੀ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਦਾ ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ, ਮੰਮੀ ਜਾਂ ਪਾਪਾ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੇ ਗੋਮਜ਼ ਖੇਡਦਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਮਨਪਸੰਦ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਜੇ ਥੋੜਾ-ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਅਣਮਨੇ ਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ।

ਅੱਜ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਸੀ। ਹੈਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮੰਮੀ ਨੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਬਣਾਏ ਸਨ ਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਜਾਇਆ ਸੀ। ਹੈਰੀ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਾਪਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਪਾਪਾ ਵੀ ਸਮਝ

ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹੈਰੀ ਦਾ ਮਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਮ ਸਮੇਂ ਹੈਰੀ ਦੇ ਪਾਪਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਬਾਈਕ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਹੈਰੀ ਨੇ ਫਟਾਫਟ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਤੇ ਮੰਮੀ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੇ ਮਨਪਸੰਦ ਐਕਸ਼ਨ ਫਿਲਮ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ। ਮੰਮੀ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਗਾ ਵੀ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੈਰੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਦਾਖਿਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਹੈਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਥੈਲੇ ਵਿਚੋਂ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੋਹਫੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਹੈਰੀ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਹੈਰੀ ਆਪਣੇ ਤੋਹਫੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਤੋਹਫਾ ਹੋਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਰ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਨੂੰ ਮੁਮਕਿਨ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਨ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਰਮਾਤੀ ਪੈਨ ਤੇਰੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੂੰ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਦਾ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈਂ।' ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਆਈ ਸੀ। 'ਕੀ ਇਹ ਪੈਨ ਮੈਨੂੰ?' 'ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਸਰਤ ਹੈ . . . ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਗਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪੈਨ ਦੀ ਵੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜਾਦੂਈ ਅਸਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਤਲਬ ਕਿ ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਘੰਟੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੌਮ ਵਰਕ

ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ। ਫਿਰ ਵੇਖੀ ਇਸ ਦਾ ਕਮਾਲ, ਇਕ ਦਿਨ ਤੂੰ ਪੂਰੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਛਾ ਜਾਵੇਗਾ।' ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਨੇ ਹੈਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਕੱਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪੈਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਹੈਰੀ ਜਾਦੂਈ ਪੈਨ ਲੈ ਕੇ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪੈਨ ਨਾਲ ਦੋ ਘੰਟੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਪਰ ਪੈਨ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਵੀ ਹੋਮਵਰਕ ਉਸ ਪੈਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੈਠਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਹੈਰੀ ਇਸ ਵਾਰ ਚੰਗੇ ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਖੁਸ਼ਬਿੰਬੀ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਤੇ ਹੈਰੀ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੇ, 'ਇਹ ਕਮਾਲ ਤੇਰੇ ਜਾਦੂਈ ਪੈਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਤੇਰੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਲਗਾਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਨ ਤੈਨੂੰ ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਸੈਟਾਕਲਾਜ਼ ਦਾ ਭੇਸ ਵਟਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਭਰਮ ਪਾ ਕੇ ਸਹੀ ਰਹਾ' ਤੇ ਲੈ ਆਵਾਂ। ਜਾਦੂਈ ਪੈਨ ਸਮਝ ਕੇ ਤੂੰ ਜੋ ਹੋਮਵਰਕ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬੈਠਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਬੇਟੇ! ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਮਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਭ ਤੇਰੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਲਗਾਨ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਦੂ ਦਾ। ■

ਬਾਲ-ਰੀਤ - ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਲਾਰਕ

ਛੁਲ ਕਿਉਂ ਤੋੜਿਆ ਈ ?

ਓ ਬੱਚੇ ! ਛੁਲ ਕਿਉਂ ਤੋੜਿਆ ਈ?
ਸਾਰਾ ਬਾਗ ਵੀਰਾਨ ਕਰ ਛੋੜਿਆ ਈ।

ਕਿੰਨਾਂ ਸੁਹਣਾ ਸੀ ਲੱਗਦਾ ਟਾਹਣੀ ਤੇ ਲੱਗਾ,
ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਤੂੰ ਪਿੱਛਾ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਈ ਅੱਗਾ
ਬੇਦਰਦ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਤੌੜ-ਮਰੋੜਿਆ ਈ,
ਓ ਬੱਚੇ ! ਛੁਲ ਕਿਉਂ ਤੋੜਿਆ ਈ?

ਬੜੀ ਮੁਸਕਿਲ ਨਾਲ ਬੂਟਾ ਸੀ ਲਾਇਆ,
ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ।
ਚੰਗਾ ਮੁੱਲ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੋੜਿਆ ਈ,
ਓ ਬੱਚੇ ! ਛੁਲ ਕਿਉਂ ਤੋੜਿਆ ਈ?

ਮਹਿਕਾਂ ਸੀ ਵੰਡਦਾ ਚੰਗਾ ਸੀ ਲੱਗਦਾ,
ਸੂਰਜ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਦਗਦਗ ਸੀ ਕਰਦਾ।
ਖੂਨ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਹੱਥੀ ਨਿਰੋੜਿਆ ਈ,
ਓ ਬੱਚੇ ! ਛੁਲ ਕਿਉਂ ਤੋੜਿਆ ਈ?

ਰਮਣੀਕ ਸੀ ਚੁਗਿਰਦਾ
ਖੇੜਾ ਸੀ ਛਾਇਆ,
ਰਤਾ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ।
ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਹਟਕਿਆ-ਹੋੜਿਆ ਈ,
ਓ ਬੱਚੇ ! ਛੁਲ ਕਿਉਂ ਤੋੜਿਆ ਈ?

♦ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

ਬਿਨਾਂ ਗੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ

ਬੱਚਿਉ: ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿਨਾਂ ਗੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਾਲੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗਾਰੁੱਪ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਸਤਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਚੇ ਪਰਥਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੈਟੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਚਕੀਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਧੋ-ਉਧੋ ਆ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗਾਰੁੱਪ : ਇਹ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਚਾਰ ਗਾਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਚਾਰਨਿਡ : ਇਸ ਗਾਰੁੱਪ ਵਿਚ ਬਿੱਛੂ, ਕੀੜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਕੜੀਆਂ ਆਦਿ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਲੱਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਿੱਛੂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਪੰਜੇ ਵਾਂਗ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਬਿੱਛੂ ਅਤੇ ਮੱਕੜੀ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਜੀਵ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡੰਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਅਤੇ ਪੀੜ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

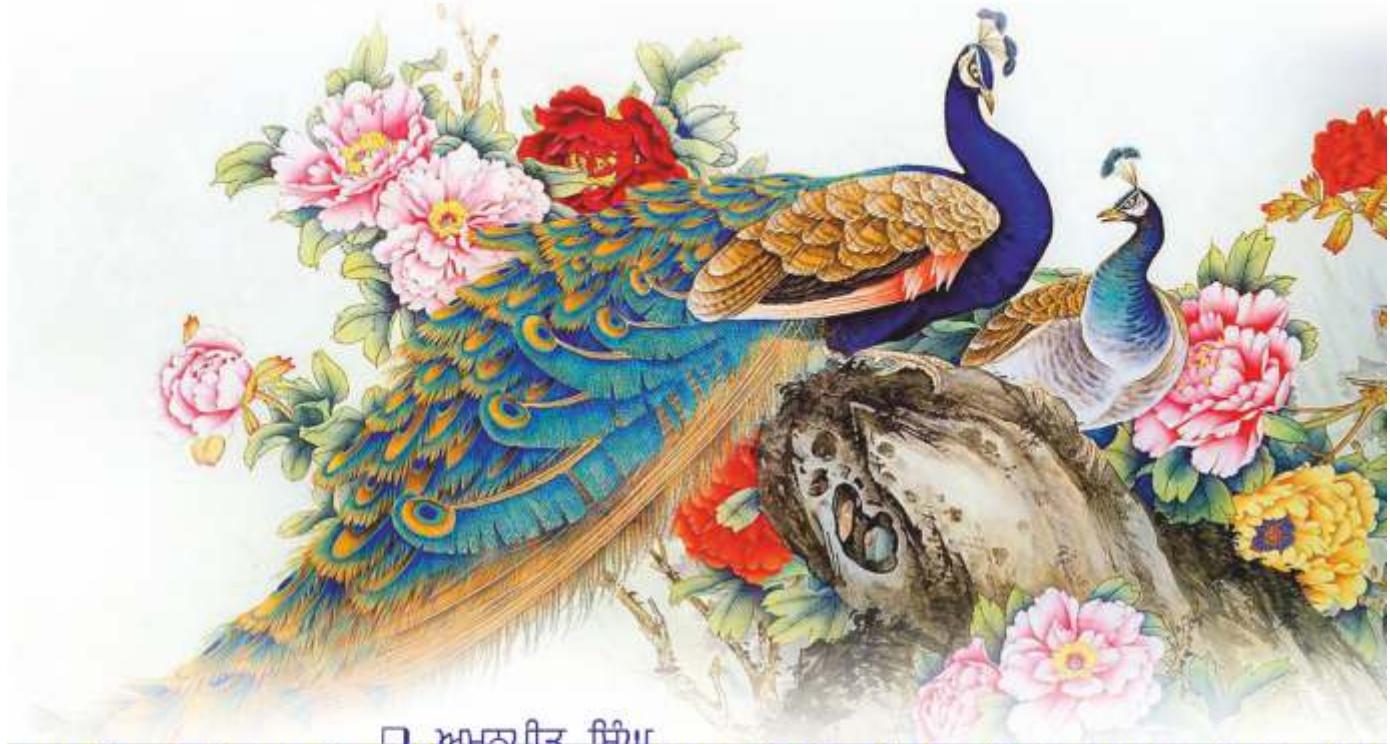
ਕੀੜੇ-ਮਕੈੜੇ : ਇਸ ਗਾਰੁੱਪ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਲੱਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਤੇ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਐਸਾ ਗਾਰੁੱਪ ਹੈ, ਜੋ ਉਡੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੈਂਕੜੇ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਗਾਰੁੱਪ : ਇਸ ਗਾਰੁੱਪ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਪੈਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ 200 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਲੱਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਲੰਬਾ ਅਤੇ ਨਾਲੀਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਲੀ ਪੀਡ ਅਤੇ ਸੈਂਟੀ ਪੀਡ ਆਦਿ ਇਸ ਗਾਰੁੱਪ ਦੇ ਜੀਵ ਹਨ।

ਕੇਕਡਿਆਂ ਦਾ ਗਾਰੁੱਪ : ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਗਾਰੁੱਪ ਨੂੰ 'ਕਰੁਟੇ ਸੀਨਜ਼' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਕਡੇ ਅਤੇ ਝੀਗਾ ਮੱਛੀ ਆਦਿ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੱਦੇਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਕਾਢੀ ਭਾਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

□ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸੋਨੇ ਦੇ ਖੰਬੁ

ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖੰਬੁ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਆਮ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਮੌਰ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ-ਜ਼ੁਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਖੰਬੁ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਉਹ ਜਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ ਸਨ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਰਾਹ ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਚੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਛਿੱਗਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗਿਆ। ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਨਾ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਣੀ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁੰਜਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਓਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ

ਇਨਸਾਨ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਰਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਉਹ ਇਕ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ।

ਉਸ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਥਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਰਦਾਨ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੌਰ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਖੂਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾ ਦਿਓ। ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾ ਵਿੱਚ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣ ਜਾਓਗੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਰਦਾਨ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਵਤਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ।

ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਲੰਘੇ ਤਾਂ ਮੌਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖੰਬੁ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਲਗੀ ਵੀ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ

ਮੇਰ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦਿਸਦੇ ਸਨ। ਕਾਫੀ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਇਸ ਵਰਦਾਨ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਏ। ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਉਹੀ ਦੇਵਤਾ ਫਿਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਇੱਛਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵੀ ਦਿਸੋਗੇ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਵੀ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਵਤਾ ਫਿਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ।

ਥੜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾਂ ਦੇ ਖੰਭ ਸੌਨੇ ਦੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਮਕਦੀ ਸੀ। ਸੌਨੇ ਦੇ ਖੰਭ ਪਾ ਕੇ ਸਭ ਮੇਰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਮੇਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਲੰਘੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੌਨੇ ਦੇ ਖੰਭ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਮੇਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੰਭ ਕੱਟ ਲੈਂਦੇ। ਮੇਰ ਭੱਜਦੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰ ਮੌਰ

ਛੁਪਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੇਰ ਮਰ ਵੀ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੇਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁੱਝ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ। ਅੰਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੇਰ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਾ ਫਿਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਸਭ ਮੇਰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣਾ ਦਿਓ।

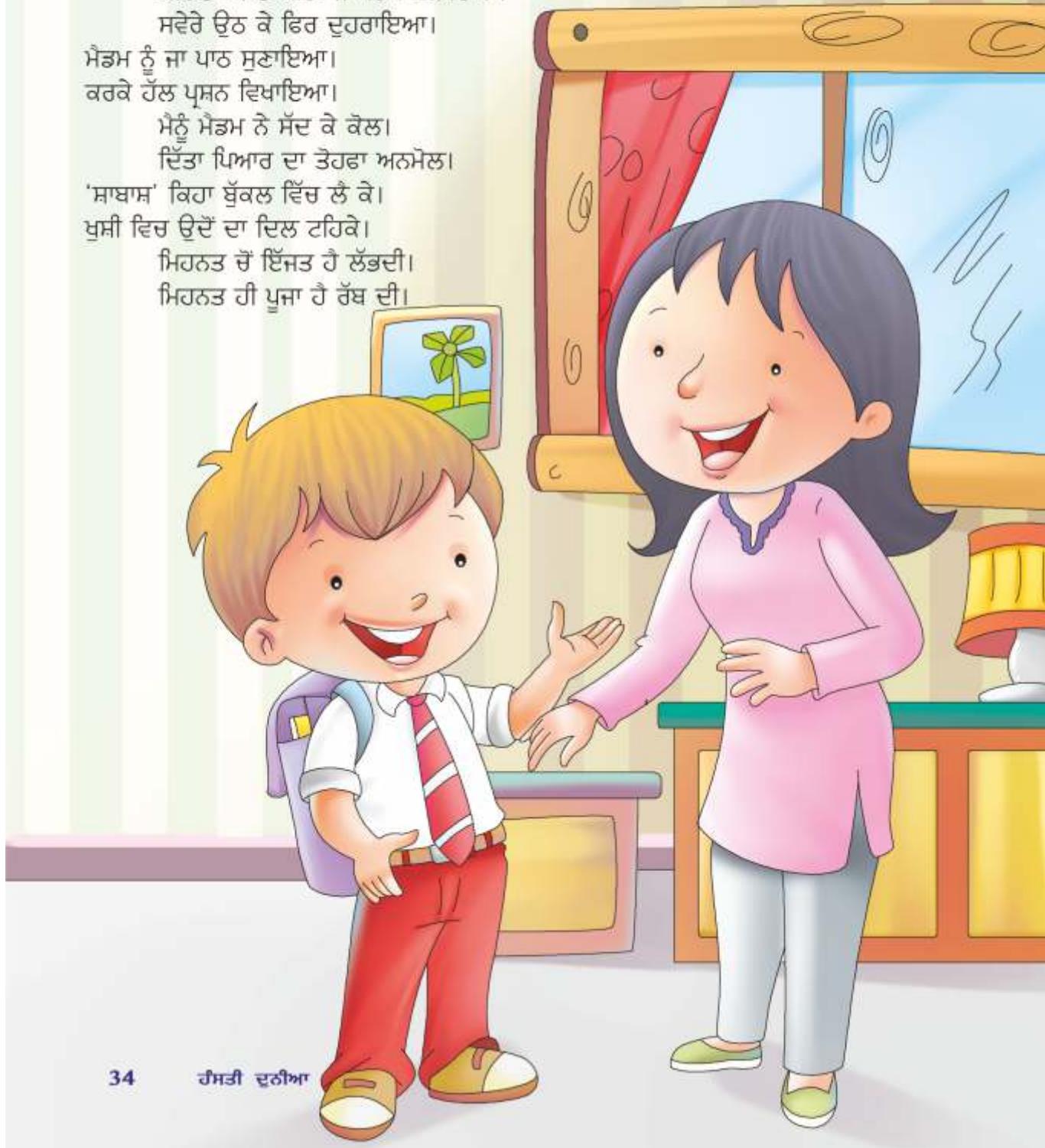
ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਸਭ ਮੇਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਚ ਸਮਝ ਕੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਆਪ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਆਪ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਮੇਰਾਂ ਨੇ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਤਦ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਕਲਹੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਖੰਭ ਫਿਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋ ਗਏ।

□ ਸੁਰਜੀਤ 'ਦੇਵਲ'

ਅਠਮੋਲ ਤੇਹਫਾ

ਹੱਸਦਾ ਬੱਚਾ ਸਕੂਲੋਂ ਆਇਆ।
ਪੁੱਛੇ ਮੰਮੀ ਕਿਉਂ ਹੱਸਦਾ ਆਇਆ।
ਕਹਿੰਦਾ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੈਡਮ ਪੜਾਇਆ।
ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਇਆ।
ਮੈਡਮ ਨੂੰ ਜਾ ਪਾਠ ਸੁਣਾਇਆ।
ਕਰਕੇ ਹੱਲ ਪੁਸ਼ਨ ਵਿਖਾਇਆ।
ਮੈਨੂੰ ਮੈਡਮ ਨੇ ਸੱਦ ਕੇ ਕੋਲਾ।
ਦਿੱਤਾ ਪਿਆਰ ਦਾ ਤੇਹਫਾ ਅਨਮੇਲਾ।
'ਸਾਬਾਸ' ਕਿਹਾ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ।
ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਦਾ ਦਿਲ ਟਹਿਕੇ।
ਮਿਹਨਤ ਚੋਂ ਇੱਜਤ ਹੈ ਲੱਭਦੀ।
ਮਿਹਨਤ ਹੀ ਪੂਜਾ ਹੈ ਰੱਬ ਦੀ।

□ ਡਾ. ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਸਿਵਾਜੀ ਆਪਣੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਭਾਮਲੇਕਰ ਦਾ ਬੜੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਸੈਨਾ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਭਾਮਲੇਕਰ ਮੁਗਲ ਸੈਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦੀ ਨਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਮਹਿਲ ਦੀ ਛੱਡ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਚਾਨਕ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪੋੜਸਵਾਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖਿਆ। ਇਹ ਭਾਮਲੇਕਰ ਸੈਨਾਪਤੀ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਲੜਾਈ ਜਿਤ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕ ਡੋਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿਵਾਜੀ ਨੇ ਉਸ ਡੋਲੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਸੈਨਾਪਤੀ ਭਾਮਲੇਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਅੱਜ ਮੁਗਲ ਸੈਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਜੰਗਲਾਂ ਤਕ ਖਦੇੜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਾ ਬਹਿਲੋਲ ਅਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਭੜਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿਵਾਜੀ ਨੇ ਭਾਮਲੇਕਰ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ - ਇਸ ਡੋਲੀ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਭਾਮਲੇਕਰ ਨੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ - ਇਸ ਵਿਚ ਬਹਿਲੋਲ ਖਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਬੇਗਮ ਹੈ। ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਿੰਦੂ ਨਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪ ਜੀ ਲਈ ਤੁੱਛ ਭੇਟ ਹੈ।

ਸਿਵਾਜੀ ਬੜੇ ਹੋਰਨ ਹੋਏ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਨਾਪਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਡੋਲੀ ਦੇ ਕੌਲ ਗਏ ਅਤੇ ਬਹਿਲੋਲ ਦੀ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ। ਬੇਗਮ ਕਬੰਦੀ ਹੋਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ। ਸਿਵਾਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਬੇਗਮ! ਤੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ।

ਸਿਵਾਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੁਖ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਬੇਟਾ ਬਣ ਕੇ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੁੰਦਾ।

ਸਿਵਾਜੀ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਸੈਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਬੜੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬਹਿਲੋਲ ਖਾਂ ਦੇ ਕੌਲ ਛੱਡ ਆਏ। ਫਿਰ ਭਾਮਲੇਕਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ - ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਐਨਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। - ਨਾਗੀਆਂ ਤੇ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀਰ ਬਹਾਦੁਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਮਲੇਕਰ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਬੇਗਮ ਨੂੰ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਾਪਿਸ ਆਉਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹਿਲੋਲ ਖਾਂ ਵੀ ਹੋਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਅਪ ਨੂੰ ਵੀਰ ਬਹਾਦੁਰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਬਹਿਲੋਲ ਖਾਂ ਹੁਣ ਸਿਵਾਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਟੀਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸੌਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਨਵੀ ਫਿਰਸਤੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਾਂਗਾ।

ਬਹਿਲੋਲ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿਵਾਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਦੌਵੇਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਬਹਿਲੋਲ ਖਾਂ ਨੇ ਸਿਵਾਜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਹਾ - “ ਮੇਰੇ ਫਿਰਿਸਤੇ ! ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰ ਦੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਚੜ ਕੇ ਬੇਲੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਹ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ। ”

“ ਹੋਇਆ ਸੋ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਗਿਹਲਾ ” ਕਹਿ ਕੇ ਸਿਵਾਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ■

ਮਈ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਪਹਿਲਾ ਨੰ :

ਸਮਿਕਸ਼ਾ
(ਉਮਰ 9 ਸਾਲ)
ਸੈਕਟਰ 50 - ਬੀ
ਹਾਊਸ ਨੰ - 1440
ਪ੍ਰੋਗਰੈਮਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਦੂਜਾ ਨੰ :

ਭਾਵਤਾ
(ਉਮਰ 12 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ -
ਚਾਹੀਂਡਾ ਦੇਵੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ)

ਤੀਜਾ ਨੰ :

ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ
(ਉਮਰ 13 ਸਾਲ)
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ - ਮਲੋਟ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ - ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
ਪੰਜਾਬ - 152107

ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ -

ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ (ਨਾਨਕ ਨਗਰੀ),
ਸਮਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (ਕਾਈਨੌਰ),
ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਲਹਿਲ ਕਲਾਂ),
ਯਸ਼ਿਕਾ (ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ),
ਗੁਰਸੁਖ ਨੂਰ (ਗੁਮਟਾਲਾ),
ਅਸਰਿਤ ਖੁਰਾਨਾ (ਜਲੰਧਰ),
ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ (ਭੈਰੋ ਮਾਜ਼ਰਾ) ,
ਖੁਸ਼ਵੰਤ (ਬਰਨਾਲਾ),
ਸ਼ੁਭਪ੍ਰੀਤ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ),
ਨਿਮਰਤਾ (ਬੁਢਲਾਡਾ),
ਪ੍ਰੇਰਨਾ (ਬੇਦੀ ਨਗਰ),
ਸਮੀਪਤਾ ਖੁਰਾਨਾ(ਜਲੰਧਰ),
ਵਿਦਿਤ (ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪੁਰ),
ਏਕਤਾ (ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ),
ਸਹਿਜਪ੍ਰੀਤ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ),
ਸ਼ਬਦ ਅਰੋੜਾ (ਕੋਟ-ਈਸੈ-ਖਾਂ)

ਜੁਲਾਈ ਅੰਕ ਦੀ ਰੰਗ ਭਰੋ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ

ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਸਫੇਂ ਤੇ ਇਕ ਚਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਤਰ 'ਚ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ 25 ਜੁਲਾਈ 2017 ਤਕ ਸੰਪਾਦਕ, 'ਹੈਸਤੀ ਦੁਨੀਆ', ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਲੋਨੀ, ਦਿੱਲੀ-9 ਦੇ ਦਫਤਰ ਚ ਭੇਜ ਦਿਉ।

ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 'ਹੈਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' ਦੇ ਸਤੰਬਰ 2017 ਅੰਕ 'ਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੋ।

15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

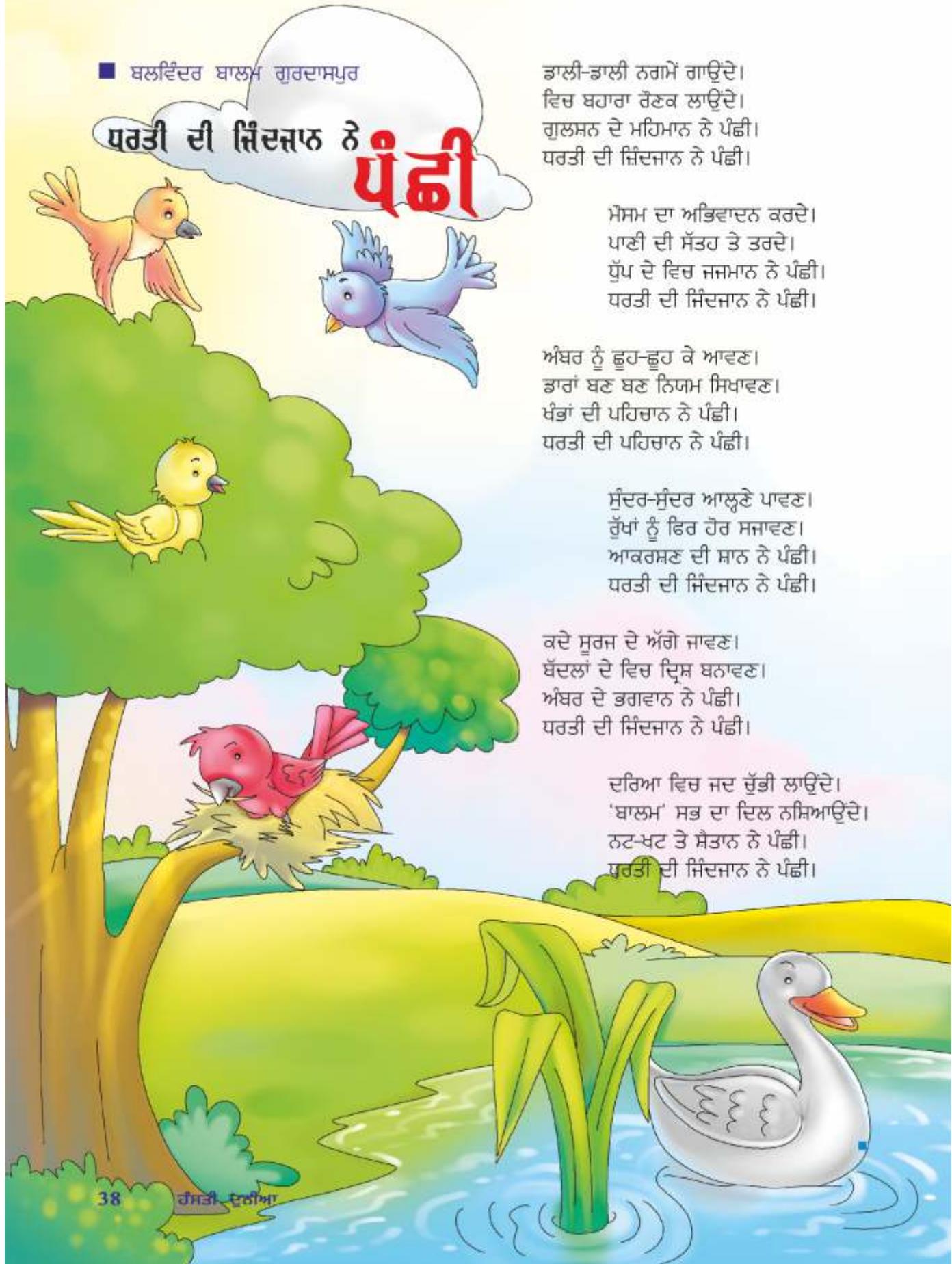
ਰੰਗ ਭਰੋ

ਨਾ..... ਉਮਰ.....
ਪੂਰਾ ਪਤਾ.....

■ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਪਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ

ਡਾਲੀ-ਡਾਲੀ ਨਗਮੇ ਗਾਉਂਦੇ।
ਵਿਚ ਬਹਾਰਾ ਰੋਣਕ ਲਾਉਂਦੇ।
ਗੁਲਸ਼ਨ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।
ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।

ਮੈਸਮ ਦਾ ਅਭਿਵਾਦਨ ਕਰਦੇ।
ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੱਤਹ ਤੇ ਤਰਦੇ।
ਧੁੱਪ ਦੇ ਵਿਚ ਜਜਮਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।
ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।

ਅੰਬਰ ਨੂੰ ਛੂਹ-ਛੂਹ ਕੇ ਆਵਣ।
ਡਾਰਾਂ ਬਣ ਬਣ ਨਿਯਮ ਸਿਖਾਵਣ।
ਖੰਬਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।
ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।

ਸੁੰਦਰ-ਸੁੰਦਰ ਆਲੂਣੇ ਪਾਵਣ।
ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹੋਰ ਸਜਾਵਣ।
ਆਕਰਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।
ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।

ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਵਣ।
ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਨਾਵਣ।
ਅੰਬਰ ਦੇ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।
ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।

ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਜਦ ਚੁੱਕੀ ਲਾਉਂਦੇ।
'ਬਾਲਮ' ਸਭ ਦਾ ਦਿਲ ਨਸ਼ਿਆਉਂਦੇ।
ਨਟ-ਖਟ ਤੇ ਸੈਤਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।
ਧਰਤੀ ਦੀ ਜਿੰਦਜਾਨ ਨੇ ਪੰਫੀ।

ਬੱਦਲਾਂ

ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੱਦਲ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਜੀ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬੱਦਲ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਬਰਫ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਕਣਾਂ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਣ ਏਨੇ ਹਲਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣੇ ਅਤੇ ਠੰਢੇ-ਠੰਢੇ ਬੱਦਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। -

ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਾਵ ਬਣ ਕੇ ਉਡੱਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਹਵਾ ਹਲਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉਪਰ ਵਲ ਉਡੱਦੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾ ਭਾਵ ਵਾਲੀ ਗਰਮ ਹਵਾ ਜਦੋਂ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬੱਦਲ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਦਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਹੀਕ ਬਹੀਕ ਕਣ ਅਤੇ ਬਰਫ ਦੇ ਬਹੀਕ ਕਣਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬੱਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ - ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਦਲ ਚਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੌਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲੇ-ਜੁਲੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ-ਜੁਲੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਾਂ ਲੈਟਿਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਬੱਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ -

ਸਾਇਰਸ ਬੱਦਲ : ਸਾਇਰਸ ਬੱਦਲ ਚਿੱਟੇ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਦਲ ਪੰਫੀਆਂ ਦੇ ਖੰਬਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਹਿਂ ਤੋਂ 20,000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਉਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਟ੍ਰੋਟਸ ਬੱਦਲ : ਸਟ੍ਰੋਟਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, "ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ" ਇਸ ਨਾਮ ਦੇ ਕੁਝ ਬੱਦਲ ਬਹੁਤ ਬੱਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਦਲ ਜਿਆਦਾਤਰ ਧੁੰਦ ਵਰਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਲਗਭਗ 6000 ਫੁੱਟ ਬੱਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਲਕੀ ਬੂੰਦਾ-ਬਾਂਦੀ ਇਹਨਾਂ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਉਮੁਲਸ ਬੱਦਲ : ਕਉਮੁਲਸ ਬੱਦਲ ਉਪਰ ਤੋਂ ਗੁਬਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੱਲਿਉ ਬਿਲਕੁਲ ਪਲੇਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਇਹ ਬੱਦਲ ਸਫੈਦ ਪਹਾੜ ਜਾਂ ਕਪਾਹ ਦੇ ਢੇਰ ਵਰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੱਦਲ ਵੀ 6000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਉਮੁਲੋਨਿਬਸ ਬੱਦਲ : ਕਉਮੁਲੋਨਿਬਸ ਬੱਦਲ ਲਗਭਗ ਕਉਮੁਲਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਢੇਰ"। ਇਹ ਬੱਦਲ ਸਫੈਦ ਪਹਾੜ ਜਾਂ ਰੂੰ ਦੇ ਢੇਰ ਵਰਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਇਹ ਗੂੜੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੂੜੇ ਰੰਗ ਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਤਾਂ ਗੜੇ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਉਮੁਲੋਨਿਬਸ ਬੱਦਲ ਐਵਰੈਸਟ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਬੱਦਲ ਵਿਚ ਲੱਗਭਗ ਅੱਧਾ ਕਰੋੜ ਟਨ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ■

❖ ਕਿਸੈਰ ਡੈਨੀਅਲ

ਹਿਰਨ ਅਤੇ ਸੇਰ ਦਾ ਬੱਚਾ

ਇਕ ਹਿਰਨ ਜੰਗਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਘਾਹ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਾਗਮੀ ਦਾ ਮੋਸਮ ਸੀ। ਘਾਹ ਸੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿਰਨ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਘਾਹ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਸੀ। ਹਿਰਨ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਵੇਖ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਇਕ ਸੇਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਭੁੱਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹਿਰਨ ਦੇ ਕੌਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਸੇਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਗੁਫਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹਿਰਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਸੇਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹਿਰਨ ਕੌਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਿਰਨ ਡਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਥੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੌਗੀ ਪਰ ਉਹ ਰੁਕ ਗਿਆ - “ਮੈਂ ਚਲਾਕੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲਵਾਂਗਾ”।

ਸੇਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਹਿਰਨ ਦੇ ਸਿੰਗ ਵੇਖ ਕੇ

ਪੁੱਛਿਆ - ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?

- ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਭਾ ਕੇ ਮੈਂ ਸੇਰ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾ ਸਕਾਂ।
- ਸੇਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਡਰ ਗਿਆ।
ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਤੁਹਾਡੀ ਚਮੜੀ ਉਤੇ ਇਹ ਧੱਬੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?

- ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੰਨੇ ਸੇਰ ਖਾ ਚੁਕਿਆ ਹਾਂ। ਜਦ ਵੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸੇਰ ਨੂੰ ਖਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਚਮੜੀ ਉਤੇ ਇਕ ਨਵਾ ਧੱਬਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਪਏ ਧੱਬੇ ਦਿਖਾਵਾਂ?

ਜਦ ਸੇਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਮ ਦਬਾ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ।

ਇਕ ਲੇਮੜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ - ਤੂੰ ਐਨੀ ਜਲਦੀ ਕਿਉਂ ਭੱਜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਸੇਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਰੁਕ ਕੇ ਜੋ ਕੁਝ ਹਿਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

ਲੇਮੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾ

ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡਰੋ ਨਾ, ਵਾਪਸ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ
ਜਾਓ।

ਸੇਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕਿਹਾ - ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ
ਜਾਵਾਂਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ
ਮਾਰੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਉਹ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰੇਗਾ।

ਲੌਮੜੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ - ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ
ਚੱਲਦੀ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਤੇ
ਬਿਠਾ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੇਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਲੌਮੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਤੇ
ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਮੈਦਾਨ ਵਲ ਚਲ
ਪਿਆ।

ਜਦ ਹਿਰਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਲੌਮੜੀ ਅਤੇ ਸੇਰ ਦੇ
ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ
ਡਰ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ - ਮੈਂ ਹੁਣ ਹੋਰ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੇ
ਜੈਰ ਦੀ ਚੀਖ ਕੇ ਕਿਹਾ - ਭੈਣ ਲੌਮੜੀ, ਤੂੰ ਮੇਰੇ

ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ
ਇਕ ਵੱਡਾ ਸੇਰ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਅਜੇ
ਬੱਚਾ ਹੀ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ
ਕੀਤਾ, ਧੰਨਵਾਦ !

ਜਦ ਸੇਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ
ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਲੌਮੜੀ ਨੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲੌਮੜੀ
ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ
ਵਾਪਸ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਭੱਜ ਗਿਆ।

ਹਿਰਨ ਦੀ ਜਾਨ ਬੱਚ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ
ਗੈਰਵ ਨਾਲ ਸਿਰ ਉਚੱਚਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਗ
ਨੁਕੀਲੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ
ਤੇਜ਼ ਸੀ।

ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ

- ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਪਿਆਰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇ।
- ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸ ਉਚਾਈ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।
- ਸਭ ਮਿਲਜੂਲ ਕੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ।
- ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਤੀ ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ।
- ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤੰਗਦਿਲੀ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿਓ।
- ਹਰ ਇਕ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਰੋਸ਼ਨਮੀਨਾਰ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਰੋਸ਼ਨਮੀਨਾਰ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- ਬਾਬਾ ਜੀ (ਬਾਬਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ) ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਨਾਉਣਾ ਹੈ।
- ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਗਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮਿਲੋ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੋ।
- ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਐਨਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ।
- ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।
- ਆਉ! ਮਾਨਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੀਏ।
- ਮਨ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੂਆਲੇ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।
- ਸਹਿਨਸ਼ਾਹ ਜੀ ਵਾਲਾ 'ਸਤਿਥਚਨ' ਯੁਗ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

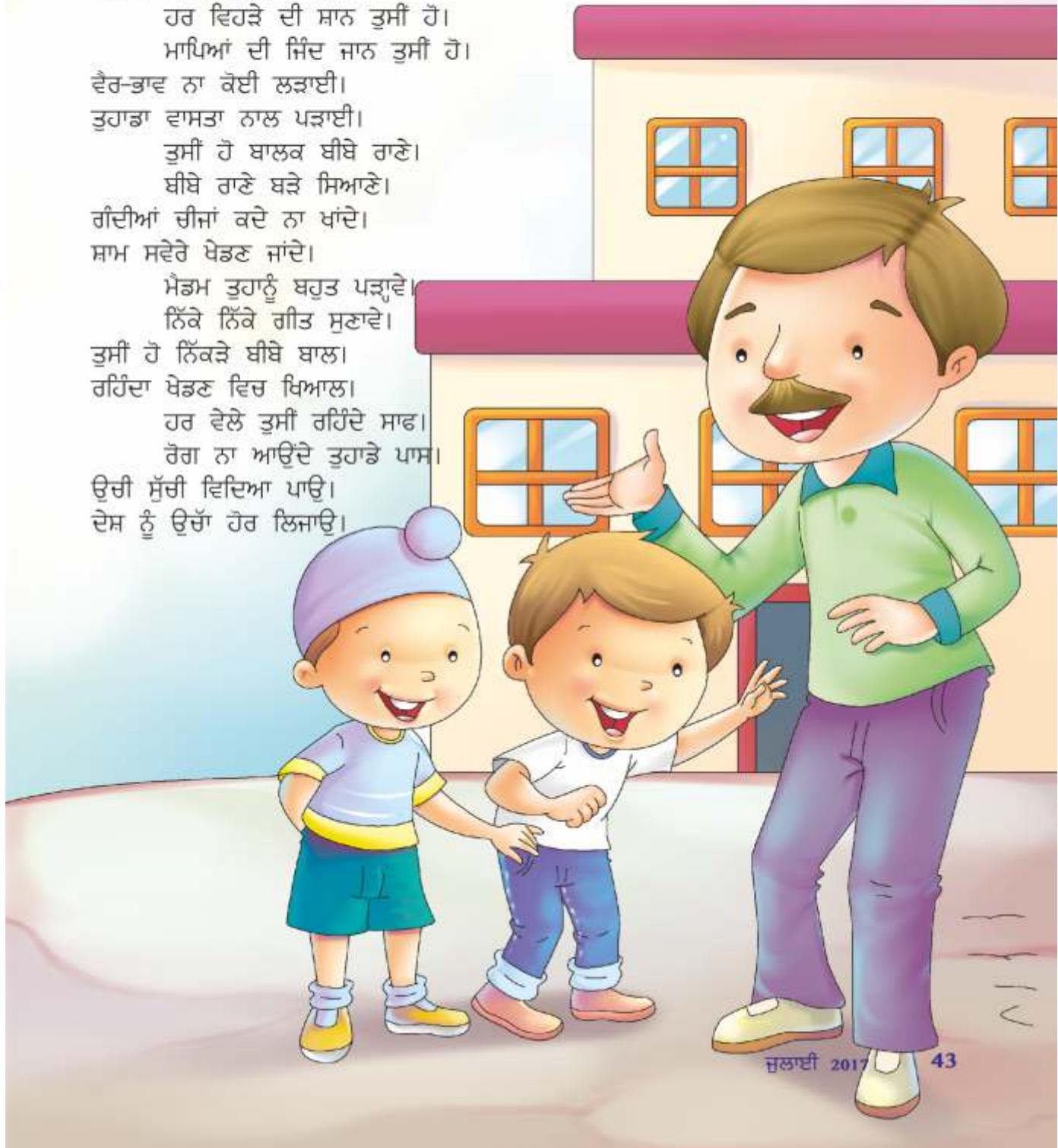
(ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਸਵਿੰਦਰ ਹਰਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜਾ)

□ ਸੰਗ੍ਰਹਿਕਰਤਾ : ਡਿੰਪਲਜੀਤ ਰੰਧਾਵਾ

ਬਾਲ ਕਵਿਤਾ - ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਚਿੱਟੀ

ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ ।
ਸਭ ਦੀ ਅੱਖ ਦੇ ਤਾਰੇ ਬੱਚੇ।
ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਤੁੱਲਾ।
ਮਹਿਕਾਂ ਵੰਡਦੇ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਛੁੱਲਾ।
ਹਰ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਸਾਨ ਤੁਸੀਂ ਹੋ।
ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਤੁਸੀਂ ਹੋ।
ਵੈਰ-ਭਾਵ ਨਾ ਕੋਈ ਲੜਾਈ।
ਤੁਹਾਡਾ ਵਾਸਤਾ ਨਾਲ ਪੜਾਈ।
ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਬਾਲਕ ਬੀਬੇ ਗਣੇ।
ਬੀਬੇ ਗਣੇ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ।
ਰੰਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਖਾਂਦੇ।
ਸਾਮ ਸਵੇਰੇ ਖੇਡਣ ਜਾਂਦੇ।
ਮੈਡਮ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪੜਾਵੇ।
ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਗੀਤ ਸੁਣਾਵੇ।
ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਨਿੱਕੜੇ ਬੀਬੇ ਬਾਲਾ।
ਰਹਿੰਦਾ ਖੇਡਣ ਵਿਚ ਖਿਆਲਾ।
ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਫ਼।
ਰੋਗ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ।
ਉਚੀ ਸੁੱਚੀ ਵਿਦਿਆ ਪਾਉ।
ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਹੋਰ ਲਿਜਾਉ।

ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ

■ ਗੁਲਸਨ ਕੁਮਾਰੀ "ਗੁਲਸਨ"

ਜਨਮ ਦਿਨ

ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮਿੰਟੂ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬੜੀ ਪ੍ਰੁਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਧਰੇ ਸਰਾਬ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਡੌਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਜੋ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸੀ, ਆਇਆ, ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ - ਯਾਰ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸਤਿਸੰਗ ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸੀ। ਕਿੰਨੀ ਸਾਡੀ ਤੇ ਅਨੰਦ ਸੀ ਉਥੇ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਮਿੰਟੂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ - ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੇਚੈਨੀ ਜਿਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੰਦ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਆਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ "ਬੱਚਾ ਕੁਝ ਸੈਰ ਪਾਓ।" ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੇ ਸੌਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਆਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਅਸੀਂਰਵਾਦ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੈਜਨ ਛਕਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ - ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂਰਵਾਦ ਦਿਓ। ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ,

"ਬੇਟਾ ਰਾਮ-ਨਾਮ ਸੱਚ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਝੂਠ ਹੈ।" ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਰੰਗ ਉਡੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ - ਧੰਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਕੱਢੋ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ, ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੰਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਸੀਂਰਵਾਦ ਦੇਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਰਾਮ-ਨਾਮ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਗਲਤ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਝੂਠ ਹੈ" ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਮ ਮਿੰਟੂ ਬੌਲ ਉਠਿਆ, "ਠਹਿਰੋ ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਨਣ ਦਿਓ।" ਮਹਾਤਮਾ ਫਿਰ ਬੌਲਣ ਲੱਗ ਪਏ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਬਾਰਕ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮਦਿਨ, ਮੁਬਾਰਕ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀ ਐਸ-ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ, ਮੁਬਾਰਕ ਹਨ ਇਹ ਸੁਖ ਪਰ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲਣਾ। ਇਹ ਰਾਮ-ਨਾਮ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਸੱਚਾ ਸਾਥੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਸਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੈ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਅਟਲ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।"

ਬੱਚਿਓ! ਮਿੰਟੂ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਪਣਾ ਜਨਮਦਿਨ ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਭੈਜਨ ਛਕਾ ਕੇ ਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਕਰਾਂਗਾ। ■

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ

ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ

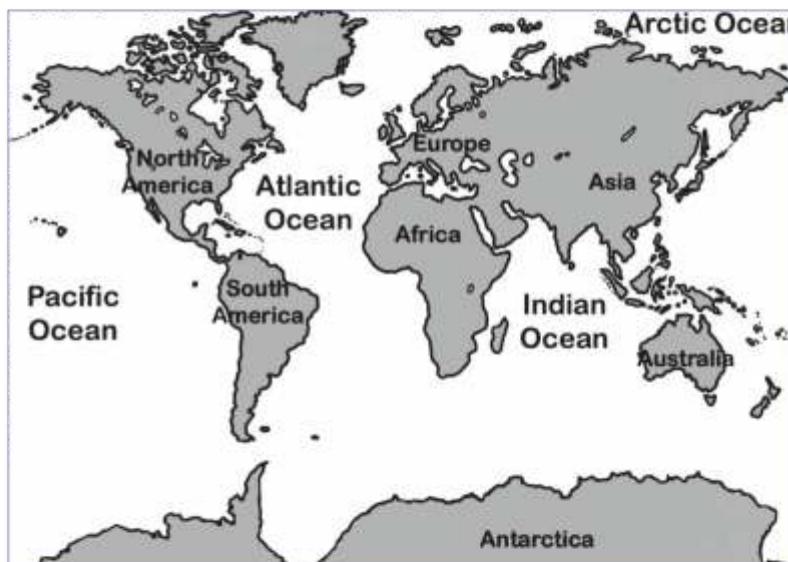
ਬੱਚਿਉ ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨਕਸ਼ਾ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ? ਬੈਲਜਿਅਮ ਦੇ ਫਲੈਡਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 1512 ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਜੇਗਡਰ ਮਾਰਕਟਾਰ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

1538 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨਕਸੇ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਕਸ਼ਾ ਦੀਵਾਰ ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਰਕਟਾਰ ਨੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਨਕਸੇ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਐਟਲਿਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਐਟਲਿਸ ਨਾਮ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਦਿਤਾ

ਗਿਆ ਨਾਮ ਹੈ। ਉਹ ਹਿਸਾਬ ਅਤੇ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਾਹਿਰ ਸਨ। ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੇਮਾ ਫ੍ਰੀਸਿਆਸਗੋ ਅਤੇ ਨਕਸੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਗੈਸਪਰ ਇਮੀਰਕਾ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਤੋਂ ਇਕ ਨਕਸੇ ਬਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1537 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫਿਲਿਸਤੀਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 1538 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਾ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਹਤਾਰ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਡੱਡ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਜਰਮਨੀ ਆ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਨਕਸੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬੇਲਨਕਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕਰ ਲਈ।

ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਮਾਂਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਸਮਾਂਤਰ ਸਰਲ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਕਸੇ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ

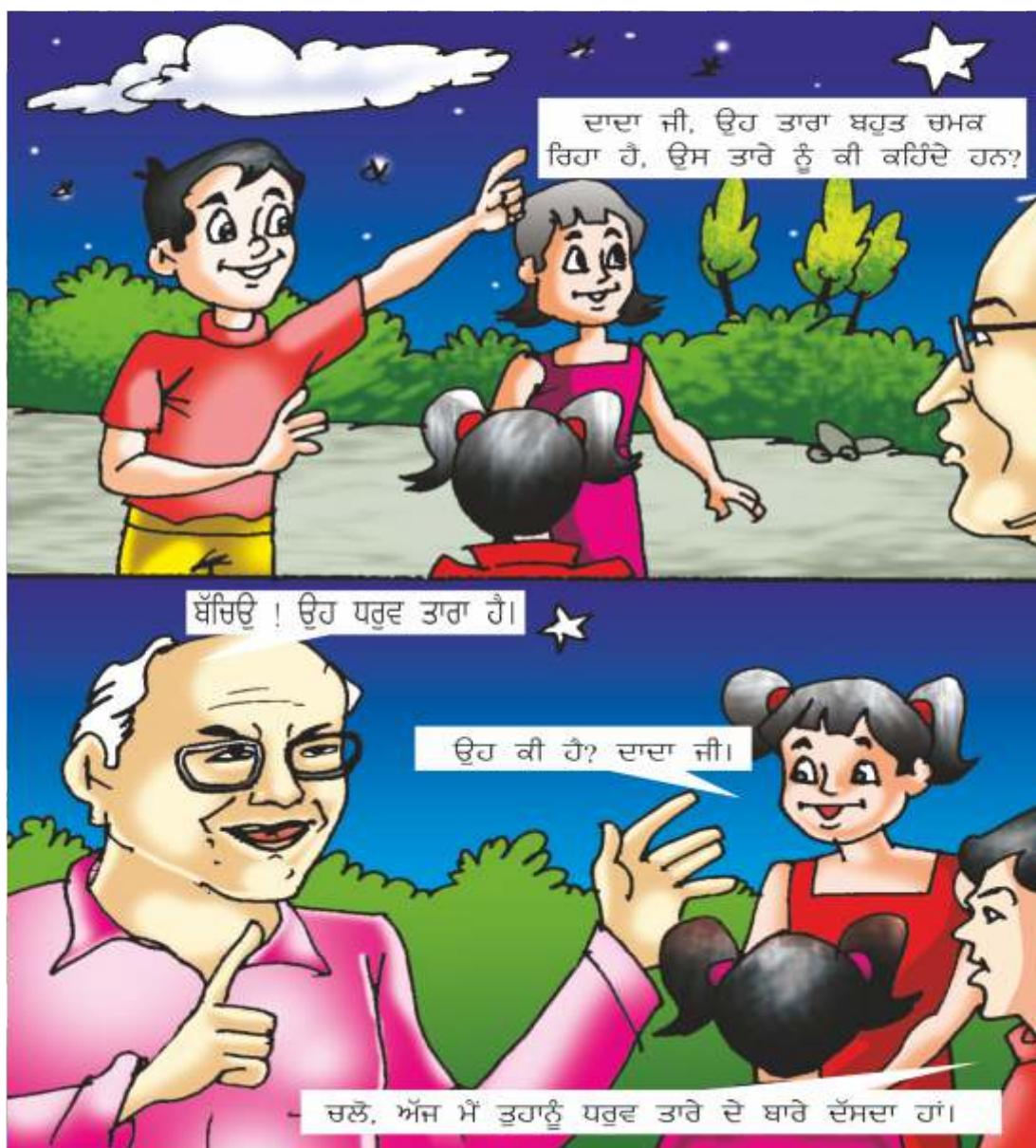

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਗ੍ਹਾ ਲੱਭਣੀ ਸੌਖੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਮਾਰਕਟਾਰ 'ਮਾਰਕਟਾਰ ਪ੍ਰੈਡੈਕਸਨ' ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੈਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1594 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਕ ਨਕਸੇ ਵਿਚ ਸਮੇਟਣ ਦਾ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਰਕਟਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਭੂਗੋਲ ਜਿਗਿਆਸੂਆ ਦੇ ਲਈ ਅਮਰ ਰਹੇਗਾ। ■

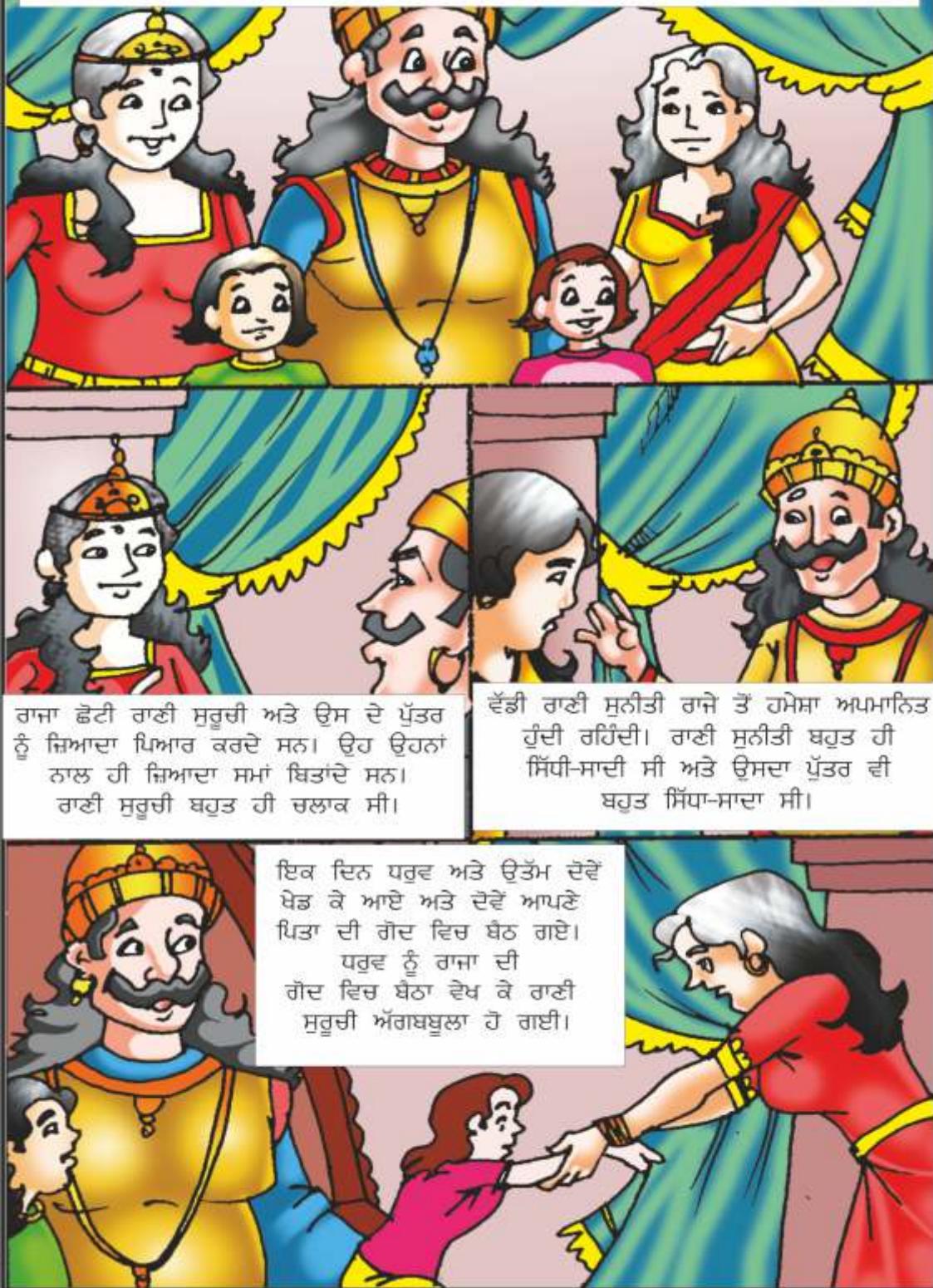

ਦਾਦਾ ਜੀ

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ : ਅਜੈ ਕਾਲੜਾ

ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਤਾਨਪਾਦ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਰਾਣੀਆਂ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਪੁੱਤਰ, ਧਰੂਵ ਅਤੇ ਉਤੱਮ ਸਨ।

ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਰਾਣੀ ਸੁਰੂਚੀ ਨੇ ਧਰੂਵ ਦਾ ਹੱਥ ਡੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਦ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡਾਂਟਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

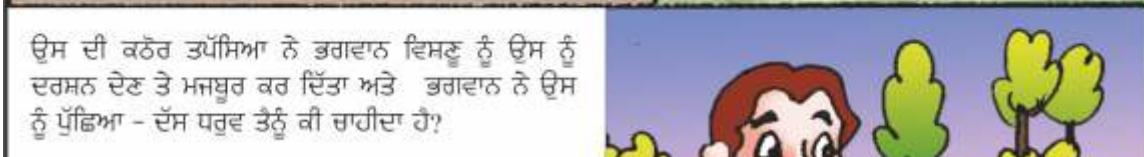
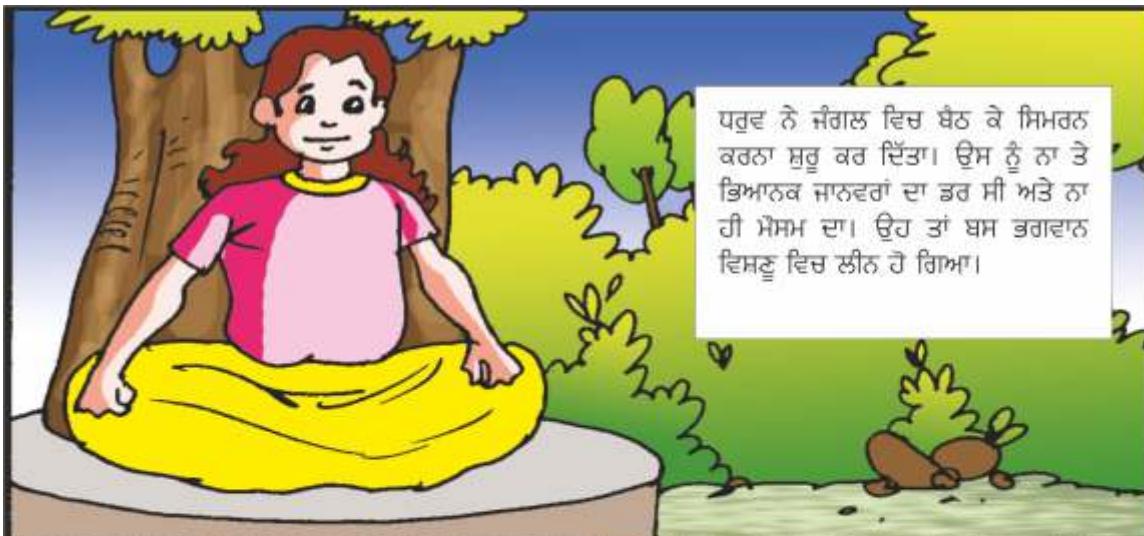
ਧਰੂਵ ਰੱਦ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰਿਗਾ ਅਤੇ ਬੇਲਿਆ - ਮਾਂ ! ਕੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਿਰਫ ਉੱਤਮ ਦੇ ਹੀ ਹਨ?

ਮਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਰੱਬ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛੇਗੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ?

ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਵੇਖ ਕੇ ਧਰੂਵ ਆਪ ਹੀ ਰੱਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਥੇਜ ਲਈ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਘਣੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਧਰੂਵ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੱਤ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਧਰੂਵ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਇਥੇ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਧਰੂਵ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ। ਧਰੂਵ ਦੇ ਦ੍ਰੜ ਨਿਸਚੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਧਰੂਵ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਭਗਵਾਨ ਵਿਸਣੂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਸੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਕਿ - ਧਰਵ ਤੂੰ ਸਦਾ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਟਲ ਰਹਿ ਕੇ ਚਮਕਦੇ ਰਹੋਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਤ ਰਿਸ਼ੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚਮਕਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਭਗਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਿਖਾਇਆ।

ਬੱਚਿਓ! ਅੱਜ ਵੀ ਧਰਵ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਵ ਤਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਗਮਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਉਡੋ ਦਿਸਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚਮਕਦੇ ਹੋਏ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਰਖ

ਅੰਤਰ ਪਛਾਣੋਂ
ਦੋਹਾਂ ਚਿੱਠੇਂ ਵਿਚ 7 ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?

Spiritual Zone for kids

With the blessings of His Holiness
Experience online spiritual learning
with exciting and fun features
highlights our mission's message.
Visit regularly to watch tiny tots
excelling in the spiritual journey.

kids.nirankari.org

- His Holiness Message
- Glimpse of Blessing
- Message in colors
- Poetry Fantasy
- Wacky and True
- Fun Games

- Hansti Duniya
- Kids Creation
- Kids Activities
- Jokes
- Avtar Vani
- Story Time

Share
your talent
in form of
painting, poetry
& story

Registered with the
Registrar of Newspaper
For India Under RNI No. 32345/77

: Delhi Postal Regd. No. DL-(N)-01/0137/2015-17
: Licence No. U (DN)-60/2015-17
: Licenced to post without Pre-payment

ਨਿਰਕਾਰੀ ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਓ !

ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ

(ਗਿਆਰਾਂ ਭਾਸਾਵਾਂ ਵਿਚ)

ਏਕ ਨਜ਼ਰ

(ਤਿੰਨ ਭਾਸਾਵਾਂ ਵਿਚ)

ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ

(ਚਾਰ ਭਾਸਾਵਾਂ ਵਿੱਚ)

'ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ' 'ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ' (ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) ਅਤੇ 'ਏਕ ਨਜ਼ਰ' (ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਮੌਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪੜ੍ਹਕਾ ਵਿਭਾਗ, ਨਿਰਕਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਨਿਰਕਾਰੀ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਨੇੜੇ

011—47660200, E-mail : patrika@nirankari.org

ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ, ਹੰਸਤੀ ਦੁਨੀਆ, ਏਕ ਨਜ਼ਰ (ਮਹਾਂ) ਅਤੇ ਸੰਤ ਨਿਰਕਾਰੀ (ਨੈਪਾਲੀ) ਦਾ ਮੌਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Sant Nirankari Satsang Bhawan

1st Floor, 50, Morbag Road, Naigaon, Dadar (E) MUMBAI-400 014 (Mah.)

e-mail : chandunirankari@yahoo.com & marathi@nirankari.org

ਹਰ ਭਾਸਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਦਾ ਮੌਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

TAMIL

Sant Nirankari Satsang Bhawan, #7, Govindan Street, Ayavoo Naidu Colony, Aminji Kharai, CHENNAI-600 029 (T.N.) Ph. 04423740830

ORIYA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, Kazidha, Post Madhupatna, CUTTACK-753 010 (Orissa) Ph. 0671-2341250

TELUGU

Sant Nirankari Satsang Bhawan, No. 6-2-970, Khairatabad, HYDERABAD-500 029 Ph. 0104-23317879

GUJRATI

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 31, Pratapganj, VADODARA-390002 (Guj.) Ph. 0285-275068

KANNADA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 88, Rattanvillas Road, Southend Circle, Basavangudi, BELGURU-560 004 (Karnataka) Ph. 080-26577212

BANGLA

Sant Nirankari Satsang Bhawan, 1-D, Nazar Ali Lane, Near Becki Bagan, KOLKATA-700 019 Ph. 033-22871658

ਪੜ੍ਹ-ਪੜ੍ਹਕਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਭਿਆਨ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੋ।

Posted at NDPSO Prescribed dates 23rd & 24th. Date of Publication: 17th & 18th (Advance Month)